

Jaarverslag 2011

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
Resultaten	5
1. Asiel	6
2. Integratie	10
3. Organisatie & Communicatie	16
4. Bestuur en toezicht	21
5. VluchtelingenWerk in cijfers	26
6. Financiën	27

Colofon

Het jaarverslag 2011 is een uitgave van VluchtelingenWerk Nederland

Tekst VluchtelingenWerk Nederland

Redactie & advies Barbara van Male

Fotografie cover Goedele Monnens

Eindredactie Onno Yska, Irina Raiu

© VluchtelingenWerk Nederland, juni 2012

Dorine Manson

Het gezicht van de ander

Voorwoord

Babaak vluchtte acht jaar geleden uit Iran, omdat hij als christen werd vervolgd. Hij zegt: "In Iran kon ik niet mezelf zijn. Hier kan ik vrij zijn, hier kan ik leven." Babaak is een van de mensen die centraal staat in de campagne *Leven in Veiligheid*, die VluchtelingenWerk in 2011 lanceerde. Met zijn uitspraak maakt hij in één keer duidelijk waar het werk dat VluchtelingenWerk doet om gaat. Je vergeet het wel eens, als je luistert naar hoe er in het politieke debat over asiel en immigratie wordt gesproken.

Terugkijkend op 2011 zie ik een jaar met twee gezichten.

Natuurlijk, het was het eerste – en enige – volle jaar van het kabinet-Rutte. De effecten van het harde gedoogakkoord van VVD, CDA en PVV werden voelbaar. Het kabinet verhoogde de drempels voor vluchtelingen, door de bewijslast voor asielzoekers te verzwaren, de asielpcedure nog meer te versnellen en leges verder op te schroeven. Ook de maatschappelijke begeleiding, de noodzakelijke ondersteuning aan vluchtelingen bij hun eerste stappen in een nieuwe maatschappij, stond sterk onder druk.

In die maatregelen toonde zich het gezicht van een politiek die vooral bezig is met becijfering, het terugdringen van 'vluchtelingenstromen', en die – hollend van incident naar incident – weinig oog heeft voor waar het echt om gaat: bescherming van mensen in nood, en om de rechten die onvervreemdbaar aan deze mensen toekomen.

Maar het jaar 2011 toonde ook een heel ander gezicht. Een gezicht dat juist kracht en optimisme uitstraalt, zichtbaar in de acties die steeds meer personen en maatschappelijke organisaties in gang zetten om vluchtelingen en asielzoekers te ondersteunen in hun tocht naar bescherming. Deze personen en organisaties maakten met hun acties duidelijk dat velen in Nederland zich volstrekt niet herkennen in de benauwende visie van het kabinet en de gedoogpartner. Voorbeelden waren de acties voor Sahar en Mauro, waarbij hele gemeenschappen zich rond deze jongeren schaarden, en het initiatief tot de kinderasielwet, dat door gemeentes en maatschappelijke organisaties, waaronder VluchtelingenWerk, ondersteund wordt. VluchtelingenWerk stuurde ook een brandbrief aan de minister van Immigratie, Integratie en Asiel over de gezinslocaties. We luidden de noodklok over het veel te sobere regime, de strenge meldplicht en de beperkte medische zorg in deze locaties.

Deze nieuwe wind uitte zich ook in de aanmelding van ontzettend veel jongeren, vluchtelingen en migranten als vrijwilliger van VluchtelingenWerk. Zij werden enthousiast door het wervingsproject *Kwaliteit in Diversiteit*. Ook steeg het aantal donateurs aanzienlijk.

Voor mij staan de prachtige fotoportretten van de hoofdpersonen van onze campagne *Leven in Veiligheid* symbool voor dat optimistische gezicht. De foto's tonen de gezichten van mensen die naar Nederland zijn gevlucht, en die nu, na een vaak zware asielpcedure, de kracht hebben een nieuw bestaan op te bouwen in ons land. Hoewel hun verhaal niet van hun gezicht af te lezen is, tonen ze wat mij betreft beter dan wie of wat ook de kracht die in mensen ligt.

Met de val van het kabinet-Rutte begin 2012 nemen de kansen op een humaner asielbeleid toe. VluchtelingenWerk hoopt dat vanaf nu discussies over getallen niet meer de boventoon zullen voeren in het immigratiebeleid, maar dat er weer naar mensen gekeken wordt. Ook in 2012 blijven wij aandacht vragen voor de verhalen achter de cijfers.

Dorine Manson, directeur VluchtelingenWerk Nederland

Inleiding

VluchtelingenWerk Nederland is een onafhankelijke organisatie die opkomt voor de belangen van vluchtelingen en asielzoekers. We zetten ons in voor een rechtvaardige behandeling van deze mensen die in een kwetsbare positie zitten. Zij zijn huis en haard ontvlucht vanwege oorlog, politiek geweld, hun seksuele geaardheid, ras of religie. VluchtelingenWerk helpt hen een nieuw bestaan in Nederland tot een succes te maken. Met een fijnmazig net van afdelingen, medewerkers en vrijwilligers is VluchtelingenWerk de enige organisatie in Nederland die vluchtelingen in alle stadia van hun verblijf bijstaat.

In 2011 doen wij ons werk met zo'n 7.000 vrijwilligers en 640 medewerkers, verspreid over 14 regionale stichtingen. We zijn actief in 375 gemeentes en hebben hierdoor een landelijke dekking van 90 procent. Bijna 23.000 asielzoekers lichten wij voor tijdens hun asielprocedure. Ruim 1.000 vluchtelingen helpen wij aan een baan of stageplek. De 82 lokale Taalcoach projecten koppelen ruim 2.750 taalcoaches en inburgeraars. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van diverse projecten waarmee wij jaarlijks duizenden vluchtelingen tijdens hun integratie helpen en ondersteunen.

Mede dankzij subsidies, bijdrage van de Nationale Postcode Loterij en 46.500 donateurs kunnen wij ons voor asielzoekers en vluchtelingen inzetten.

Resultaten

Wat ging goed?

- We slagen erin veel aandacht voor de **IntegratieBarometer** te krijgen op radio, televisie, internet, in kranten en tijdschriften. In 2011 publiceren we de eerste data en bevindingen van dit tweejaarlijkse onderzoek in diverse persberichten.
- Sinds de rechter Nederland verbood om uitgeprocedeerde asielzoekers met kinderen op straat te zetten, worden zij opgevangen in zogenaamde gezinslocaties. Deze locaties zijn bedoeld voor uitgeprocedeerde asielzoekers en hun gezinnen. Ze hebben een zeer sober regime, strenge meldplicht en beperkte medische zorg. We sturen de minister van Immigratie, Integratie en Asiel een **brand-brief** over de situatie in deze locaties. De brief heeft resultaat: de minister belooft een soepelere meldplicht, betere overdracht van medische dossiers en betere toegang tot onderwijs.
- **Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens** doet een baanbrekende uitspraak: 'landen die doorgereisde asielzoekers terugsturen naar Griekenland, schenden de mensenrechten.' Een zaak waarbij VluchtelingenWerk Nederland een advocaat heeft ondersteund. De uitspraak van de rechter zet de Europese afspraak dat asielzoekers de procedure moeten doorlopen daar waar ze als eerste Europa binnenkomen, op losse schroeven. Hierdoor hoeven asielzoekers niet terug naar Griekenland, waar mishandeling en opsluiting aan de orde van de dag zijn en waar honderden asielzoekers, vaak met kinderen, in overvolle, smerige gevangenissen zitten. De uitspraak is de kroon op ons eerdere lobbywerk.
- In 2011 roepen we onze vrijwilligers bij elkaar op het eerste **Maatschappelijk Congres**. Met als doel hun inzet te waarderen, hun ervaringen te horen, hen te inspireren en te informeren over activiteiten van de regionale stichtingen en het Landelijk Bureau. Een opzet die slaagt. Bij de evaluatie beoordelen de deelnemers de dag als 'goed' en 'zeer goed'.
- Het oefenen van de Nederlandse taal met **Taalcoaches** vormt een belangrijke aanvulling op de inburgeringscursussen. De inburgeraar krijgt meer zelfvertrouwen, durft meer Nederlands te spreken en meer naar buiten te treden. Ook wordt de beeldvorming over migranten en vluchtelingen positiever. Dit zijn nog maar enkele conclusies uit het waarderingsonderzoek naar het landelijke project **Taalcoaches**. VluchtelingenWerk Nederland is een van de vijf partners in de projectgroep.
- Meer jongeren, vluchtelingen en migranten als vrijwilliger bij VluchtelingenWerk betrekken. Dat was de opdracht van het project **Kwaliteit in Diversiteit**, dat we in 2011 afsluiten. We weten 1.300 jongeren en meer dan 1.300 vluchtelingen/migrant te werven – ruimschoots boven de aantallen die we nastreefden.
- Een groeiend aantal mensen voelt zich verbonden met het werk van VluchtelingenWerk. Dat blijkt wel uit de resultaten van onze fondsenwerving. Het aantal **donateurs** stijgt in 2011 met 6,6 procent en de totale opbrengst uit particuliere fondsenwerving is 5,5 procent hoger dan in 2010. Donateurs zijn onmisbaar voor ons: zij vormen onze achterban, en hoe groter die achterban, hoe steviger het draagvlak voor vluchtelingen in de samenleving.
- Eind 2011 lanceren we de campagne **Leven in Veiligheid**. Een langlopende campagne waarin de indringende verhalen van vluchtelingen centraal staan. De campagne prikkelt het grote publiek om na te denken over wat een vluchteling is, waar hij of zij vandaan komt, waarom hij moest vluchten. Op deze manier wil VluchtelingenWerk het draagvlak voor vluchtelingen in Nederland en onze eigen zichtbaarheid vergroten en zoveel mogelijk mensen aan de organisatie binden.

Wat ging minder goed?

- Ondanks onze intensieve lobby wordt het wetsvoorstel om **illegaal verblijf** in sommige gevallen strafbaar te stellen, toch aangenomen. Illegaal verblijf strafbaar maken is in onze ogen geen oplossing: niet iedereen kan terug naar het land van herkomst. Dit beleid criminaliseert mensen die niets anders hebben gedaan dan om bescherming vragen. Bovendien is een strafrechtelijke sanctie, alleen omdat iemand Nederland niet op tijd heeft verlaten, in strijd met de Europese Terugkeerrichtlijn.
- Nederland zet **asielzoekers gevangen** die via Schiphol het land in komen en geen geldig paspoort of visum hebben. UNHCR en VluchtelingenWerk Nederland doen onderzoek naar deze misstand en bieden het gezamenlijke onderzoeksrapport *Verlengde grensdetentie: noodzakelijk en effectief?* aan de Tweede Kamer aan. VluchtelingenWerk en UNHCR zijn duidelijk: het beleid is inhumaan en ineffectief. Asiel zoeken is een recht, geen misdrijf. De organisaties pleiten voor alternatieven, zoals een dagelijkse meldplicht. De minister heeft de aanbevelingen vooralsnog niet overgenomen.
- VluchtelingenWerk vraagt aandacht voor de grote problemen die de nareistermijn voor **gezinshereniging** kan opleveren. Vluchtelingen moeten binnen drie maanden hun aanvraag voor gezinshereniging indienen. Zo niet, dan geldt er een inkomenseis waar de meesten van hen de eerste jaren niet aan kunnen voldoen. Als gezinsleden vermist zijn of de vluchteling ligt in het ziekenhuis, kan die termijn makkelijk verlopen. VluchtelingenWerk pleit bij de Tweede Kamer voor een soepeler nareistermijn. Het ingediende amendement krijgt helaas geen Kamermeerderheid.

1 Asiel

Ons werk is opkomen voor vluchtelingen. Dat doen we door hen voorlichting, advies en persoonlijke steun te geven. Maar ook door structurele oplossingen te zoeken voor problemen die onze medewerkers en vrijwilligers dagelijks signaleren. Met advies en hulp aan advocaten, door onderzoek en samenwerking met mensenrechtenorganisaties. En door lobby; een constant proces om bij beslissers een humaan, eerlijk en zorgvuldig vluchtelingenbeleid te bepleiten: bescherming voor wie dat nodig heeft en goede opvang en begeleiding voor degenen die in de asielprocedure terechtkomen.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De drempels voor vluchtelingen om in ons land bescherming te vinden, worden steeds hoger. Het vluchtelingenbeleid wordt steeds scherper. Ondanks onze intensieve lobby wordt illegaal verblijf in bepaalde gevallen strafbaar. Uitgeprocedeerde asielzoekers die niet vrijwillig vertrekken, kunnen een inreisverbod krijgen. Als ze toch in Nederland worden aangetroffen, zijn ze strafbaar.

Daarnaast maakt minister Leers in februari bekend dat hij het categoriaal beschermingsbeleid wil afschaffen. Daardoor krijgen vluchtelingen uit een bepaalde streek of land dat als bijzonder onveilig aangemerkt is – zoals Irak of Somalië – niet meer direct een tijdelijke verblijfsvergunning. In plaats daarvan stelt de minister de behandeling van asielaanvragen uit tot er duidelijkheid is over de veiligheidssituatie in het land van herkomst. Uitgeprocedeerde asielzoekers uit deze landen worden tijdelijk niet uitgezet. Zij mogen dus (tijdelijk) blijven, maar hebben veel minder rechten dan andere asielzoekers; met veel onzekerheid als gevolg. De gezinslocaties waar uitgeprocedeerde asielzoekers met kinderen opgevangen worden en aan terugkeer werken, zijn erg sober en de medische zorg is er te beperkt. Ten slotte is het nog steeds zo dat asielzoekers die zonder papieren op Schiphol aankomen, meteen gevangen worden gezet.

Goed voorgelichte asielzoekers

In 2011 vragen in totaal 14.631 (inclusief tweede en volgende aanvragen) mensen asiel aan in Nederland; dit is bijna 1.000 minder dan in het jaar ervoor. Het bieden van goede opvang en begeleiding tijdens de asielprocedure is een van onze speerpunten.

VluchtelingenWerk geeft voorlichting in de POL's, de proces opvanglocaties waar asielzoekers in eerste instantie worden opgevangen. Voordat een asielzoeker contact heeft met andere instanties in de asielprocedure, vertellen wij wat hem te wachten staat bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en de advocatuur. Het bereik is hoog: we lichten vrijwel alle asielzoekers in de POL's voor.

Op verzoek van de Raad voor Rechtsbijstand en de advocatuur biedt VluchtelingenWerk ook begeleiding in de verlengde asielprocedure. Het bereik daar daalt licht: 86 procent in 2011

tegenover 89,3 procent in 2010. Daar staat tegenover dat de begeleidingstijd per asielzoeker toeneemt.

De grote wijzigingen in de asielprocedure in 2010 betekenen ook dat op sommige locaties de werkzaamheden zijn veranderd. Zo vindt onze begeleiding aan het begin van de asielprocedure plaats. We benutten het beschikbare budget ook beter, omdat we de werkprocessen effectiever hebben ingericht. Dat is belangrijk en noodzakelijk nu de procedure korter en sneller is.

De eerste Asielbarometer

Op 1 juli 2011 is de herziene asielprocedure één jaar van kracht. VluchtelingenWerk Nederland doet in april 2011 onderzoek naar de gevolgen van deze herziening en publiceert in juli haar eerste Asielbarometer. Is de herziene procedure sneller en zorgvuldiger, zoals de minister beloofde? Of pakt de praktijk anders uit? Positief is dat door de rust- en voorbereidingstermijn asielzoekers over het algemeen beter voorbereid de procedure in gaan. Ook de voorlichting door VluchtelingenWerk en het voorbereidende gesprek met de advocaat zijn winstpunten. Een knelpunt is de kwaliteit van het medisch advies. Dat advies gaat aan de procedure vooraf en moet aanwijzingen geven of een asielzoeker psychisch in staat is om door de IND gehoord te worden. Op het moment van ons onderzoek is het medisch advies zo summier dat het weinig toegevoegde waarde heeft. Andere signalen zijn dat de algemene asielprocedure te kort is om een aanvraag zorgvuldig af te handelen. Er blijkt te weinig tijd om achtergrondinformatie en documenten op te vragen in het land van herkomst, de beroepstermijn is te kort en de mogelijkheden tot ondersteuning en rechtshulpverlening zijn beperkt.

VluchtelingenWerk doet twee concrete aanbevelingen die van de herziene asielprocedure ook echt een zorgvuldige procedure zouden kunnen maken. Ten eerste moet de kwaliteit van het medisch advies worden verbeterd. De diagnose en de daaraan verbonden conclusies moeten duidelijker zijn, zodat de IND daarmee rekening kan houden wanneer het over een asielaanvraag beslist. Ten tweede moet de versnelde achtdagenprocedure alleen worden gebruikt voor asielverzoeken die overduidelijk gegrond of ongegrond zijn. Dit om te voorkomen dat complexe zaken zonder voldoende onderzoek in acht dagen worden afgewezen.

Na de eerste *Asielbarometer Herziene asielprocedure, een verbetering?* zal in 2012 een tweede volgen, gewijd aan de leefsituatie in de opvangcentra.

Asielaanvragen en begeleiding door VluchtelingenWerk

Vluchtelingen en asielzoekers	2010	2011
Aantal asielzoekers dat asiel vraagt, incl. herhaalde asielaanvragen en aanvragen buiten aankomstcentrum (AC)	15.148	14.631
1e asielverzoeken	13.333	11.590
2e en/of volgende asielverzoeken	1.815	3.041
Centrale opvang		
Aantal mensen per 31 december 2011 in de centrale opvang gehuisvest	21.294	16.123
- Waarvan asielzoekers	16.397	13.248
- Waarvan mensen met verblijfsstatus in afwachting van definitieve huisvesting	4.897	2.875
Begeleiding asielzoekers		
Aantal begeleide asielzoekers (absoluut en als percentage van potentiële bereik)	25.503 = 89,3%	22.989 = 86%
Gemiddeld aantal spreekuurcontacten per dossier *	3,8	4
Asielprocedure begeleiding / gemiddelde duur contacten * (in minuten)	33	33
Sociaal-maatschappelijke begeleiding / gemiddeld aantal contacten per dossier *	1,8	2
Sociaal-maatschappelijke begeleiding / gemiddelde duur contacten (in minuten)	32,0	33

Totaal van de 1^e aanvragen verdeeld in top-12 landen van herkomst

Afghanistan	1.885	16%
Irak	1.435	12%
Somalië	1.415	12%
Iran	929	8%
Onbekend	559	5%
Armenië	471	4%
Eritrea	458	4%
Rusland	451	4%
China	276	2%
Macedonië	266	2%
Wit-Rusland	256	2%
Guinee	209	2%
Overig	2.980	26%
Totaal	11.590	100%

Lobby

De *Asielbarometer* gebruiken we in onze lobby en krijgt ook politieke aandacht. In zijn brief aan de Tweede Kamer over de gewijzigde asielprocedure besteedt minister Leers van Immigratie, Integratie en Asiel ruim aandacht aan onze bevindingen in de barometer. Hoewel hij onze kritiekpunten deels weerlegt, blijven wij hierover wel in gesprek met de minister. Een inhoudelijk debat in de Tweede Kamer moet nog plaatsvinden.

Uiteraard laat VluchtelingenWerk haar grote bedenkingen horen wanneer de ministerraad in september instemt met een aangescherpt asiel- en migratiebeleid. Beleid dat onder meer strengere eisen stelt aan naturalisatie, zoals een bepaald inkomens- en kwalificatieniveau, en dat illegaal verblijf in sommige gevallen strafbaar stelt. Over dat laatste debatteren de Tweede en Eerste Kamer uitvoerig. Ondanks onze intensieve lobby wordt het wetsvoorstel in beide Kamers door een meerderheid aangenomen. Volgens VluchtelingenWerk is illegaal verblijf strafbaar stellen geen oplossing: niet iedereen kán terug naar het land van herkomst. Daarnaast criminaliseert dit beleid mensen die niets anders hebben gedaan dan om bescherming vragen. Bovendien is een strafrechtelijke sanctie, alleen omdat iemand Nederland niet op tijd heeft verlaten, in strijd met de Europese Terugkeerrichtlijn. VluchtelingenWerk volgt het beleid en de praktijk van de asielprocedure, toelating, terugkeer, opvang en de Europese regelgeving nauwlettend. Bij politici en ambtenaren wijzen we op knelpunten, we doen zelf voorstellen en reageren op wetsvoorstellen. Onze lobby voor een eerlijk en zorgvuldig beleid is een constant proces.

Gezinslocaties

Een ander resultaat van onze lobby zijn de maatregelen die de minister neemt na onze brandbrief in december over de kwaliteit van de opvang in de gezinslocaties. Aanleiding voor de brief was de uitspraak van het gerechtshof die de Nederlandse staat verbiedt (gezinnen met) kinderen op straat te zetten. Deze uitspraak leidde tot de zogeheten gezinslocaties, waar uitgeprocedeerde asielzoekers met kinderen een vorm van opvang krijgen terwijl ze aan terugkeer werken. Vanaf het begin is VluchtelingenWerk kritisch over het zeer sobere regime, de strenge meldplicht en de beperkte medische zorg in die locaties. Ons onderzoek en de brandbrief sorteren effect bij de minister. Hij doet toezeggingen aan de Kamer: een soepelere meldplicht, een betere overdracht van medische dossiers en een betere toegang tot onderwijs.

Inhumaan beleid

De UNHCR en VluchtelingenWerk Nederland doen samen onderzoek naar het gevangen zetten van asielzoekers die via Schiphol ons land in komen en geen geldig paspoort of visum hebben. Deze Gesloten Verlengde Asielprocedure (GVA-procedure) wordt gebruikt als de IND denkt meer dan de acht dagen van de algemene asielprocedure, maar minder dan zes weken nodig te hebben voor een beslissing. Asielzoekers die bij aankomst op Schiphol niet tot ons land worden toegelaten, zaten in de periode 2008-2010 gemiddeld 63 tot 88 en incidenteel zelfs 438 dagen opgesloten. In januari bieden we het gezamenlijk onderzoeksrapport *Verlengde grensdetentie: noodzakelijk en effectief?* aan de Tweede Kamer aan. Over het beleid zijn VluchtelingenWerk Nederland en de UNHCR duidelijk: het is inhumain en ineffectief. Asiel zoeken is een recht, geen misdrijf. Bovendien gaat 60 procent alsnog de gewone asielprocedure in en bestaat er geen enkele juridische verplichting om asielzoekers aan de grens op te sluiten. De organisaties pleiten ervoor de GVA-procedure af te schaffen en alternatieven te gebruiken, zoals een dagelijkse meldplicht in een vrijheidsbeperkende locatie.

Europese zaken

Volgens de Dublin-verordening moeten asielzoekers hun asielprocedure doorlopen in het land waar ze als eerste Europa binnen komen. Dit systeem gaat ervan uit dat de bescherming en het niveau van asielprocedures in alle EU-lidstaten gelijk zijn. In werkelijkheid is dit niet het geval. In Griekenland zijn mishandeling, opsluiting, en te veel mensen in te krappe tentenkampen aan de orde van de dag. Honderden asielzoekers, vaak met kinderen, zitten in overvolle en smerige gevangenissen. De kans op een eerlijke procedure is miniem, het toelatingspercentage ligt rond de 1 procent. Reizen de asielzoekers door, bijvoorbeeld naar Nederland, dan kunnen ze op basis van de verordening worden teruggestuurd naar Griekenland. VluchtelingenWerk vindt het hoog tijd voor een ander, zorgvuldiger Europees asielsysteem, waarbij asielzoekers eerlijker worden verdeeld over de landen.

In 2011 doet het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) een baanbrekende uitspraak in een zaak waarbij

VluchtelingenWerk Nederland een advocaat heeft ondersteund. Het hof bepaalt dat landen die doorgereisde asielzoekers terugsturen naar Griekenland, de mensenrechten schenden. De uitspraak van het hof zet de Dublin-verordening op losse schroeven; één van de pijlers van het Europees asielbeleid. De uitspraak is een kroon op ons eerdere werk. Jarenlang hebben we de gevolgen van het Dublin-systeem onder de aandacht van de politiek gebracht, samen met andere vluchtelingenorganisaties en onze Europese koepelorganisatie ECRE.

De gevolgen van de rechterlijke uitspraak zijn groot. Allereerst voor de tweeduizend asielzoekers die vanuit Griekenland naar Nederland zijn doorgereisd. Deze mensen terugsturen, betekent dat Nederland mensenrechten schendt. De asielzoekers kunnen nu dus hun asielprocedure in Nederland doorlopen. Daarnaast is de uitspraak een klap voor de Europese afspraken over wie verantwoordelijk is voor asielzoekers: EU-landen kunnen er niet meer zomaar op vertrouwen dat elke andere lidstaat voor een eerlijke asielprocedure zorgt. Dit wordt later in het jaar bevestigd door een uitspraak van het Hof van Justitie van de EU.

Somaliërs en Irakezen

VluchtelingenWerk Nederland houdt beslissingen over de asiel-aanvragen van Somaliërs scherp in de gaten en lobbyt ervoor Somaliërs niet terug te sturen voordat de situatie veilig is en autoriteiten meewerken. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verbiedt in 2011 dat uitgeprocedeerde Somalische asielzoekers teruggestuurd worden naar de Somalische hoofdstad Mogadishu. Ook mag iemand slechts in uitzonderlijke situaties naar Zuid- en Centraal-Somalië worden uitgezet. De situatie is te onveilig en de kans op mensenrechtenschendingen bij terugkeer is te groot. Omdat ze binnenkort uitgezet dreigen te worden, slaat in 2011 een groep Somaliërs een tentenkamp op voor het aanmeldcentrum in Ter Apel. De IND beslist dat ze de asielprocedure opnieuw mogen doorlopen. We dringen er bij de overheid al langer op aan Somaliërs niet gedwongen terug te sturen naar Centraal- en Zuid-Somalië en pleiten voor een structurele oplossing voor deze groep asielzoekers.

We hebben ook zorgen over een aantal Irakese gezinnen dat Nederland wordt uitgezet. VluchtelingenWerk blijft erbij dat het in Bagdad, vanwege het vele geweld in de stad, nog altijd te gevaarlijk is. Bovendien ontbreken garanties dat de Irakese autoriteiten teruggekeerde gezinnen niet zullen opsluiten.

Asieladvocaten

Asieladvocaten zijn gebaat bij kennis over nieuwe jurisprudentie, landen van herkomst en regelgeving; kennis die bijdraagt aan een goede rechtsbescherming van asielzoekers en vluchtelingen. VluchtelingenWerk ondersteunt de advocatuur onder meer door informatie te bieden op VluchtWeb, via de Helpdesk en tijdens bijeenkomsten. In 2011 organiseren we twee bijeenkomsten van de Werkgroep Rechtshulp Vluchtelingen, die worden bezocht door bijna 250 deelnemers uit de juridische wereld. De bijeenkomsten in mei en november zijn onder meer gewijd aan thema's als de

situatie in Irak, procederen bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de geloofwaardigheidsbeoordeling bij (extra) kwetsbare asielzoekers. Ook geven we sinds 2010 samen met kennisinstituut voor multiculturele vraagstukken Forum het vakblad *Asiel & Migrantenrecht* (A&MR) uit, dat een goede positie onder rechtshulpverleners heeft verworven. Toch daalt het aantal abonnees in 2011 van een kleine 900 naar 800.

Internationale zaken

We delen onze kennis en expertise graag met zusterorganisaties in het buitenland, zodat zij beter in staat zijn hun doelen in vluchtelingenbescherming te bereiken. De meeste van onze internationale projecten zijn Europees georiënteerd. Zo ronden we in 2011 de projecten in Moldavië – versterkte samenwerking en lobby – en Kroatië – toegang tot asiel aan de grens – succesvol af. Een Turkse mensenrechtenorganisatie betreft ons bij een projectaanvraag. Het betreft een project over het bieden van ondersteuning aan de asieladvocatuur en de rol van ngo's in de zeven opvangcentra die nu in Turkije worden opgezet met hulp van het COA en de IND. Daarnaast ondersteunt VluchtelingenWerk Nederland een klein project gericht op het verlenen van rechtsbijstand door een asieladvocaat in een vluchtelingenkamp in Kenia.

Rondom ons internationale werk zijn er in 2011 twee belangrijke ontwikkelingen. De financieringsstructuur voor internationale projecten verandert. Het fonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken, waar VluchtelingenWerk op verzoek van partnerorganisaties een aanvraag kon indienen, is verspreid over alle ambassades. Nu moeten de partnerorganisaties zelf een aanvraag indienen. Daardoor blijft het aantal nieuwe projecten achter bij de doelstellingen die VluchtelingenWerk zichzelf gesteld heeft. De andere ontwikkeling is de evaluatie van ons internationale

programma. Met het budget dat we aanvragen bij de vereniging van Nederlandse particuliere ontwikkelingsorganisaties (PSO), starten we eind 2011 de evaluatie, ondersteund door een extern bureau. De projectpartners in Kenia en Oost-Europa krijgen nadrukkelijk de vraag wat de invloed was van de inbreng van VluchtelingenWerk. Daarnaast wordt hen ook gevraagd te beoordelen of er nieuwe projecten nodig zijn. De uitkomsten worden in het voorjaar van 2012 gepresenteerd. Deze zullen ook de discussie voeden over hoe we het internationale programma voortzetten.

De Werkelijkheid

Het zichtbaar maken van de krachten en talenten van vluchtelingen. Dat is het doel van het project *De Werkelijkheid*, gesponsord door de Nationale Postcode Loterij en in samenwerking met Stichting de Vrolijkheid en Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF uitgevoerd.

In de loop van 2011 wordt duidelijk dat de resultaten van het project enigszins achterblijven. Aan het einde van het jaar besluiten we daarom extra taal- en sportprojecten te organiseren, uitgevoerd door de regionale stichtingen VluchtelingenWerk Noord-Nederland, Zeeland en Midden Gelderland. De bewoners van asielzoekerscentra zijn enthousiast over deze projecten en de contacten met buurthuizen, scholen, bedrijven en welzijnsinstellingen in hun omgeving worden sterker. Een groep vluchteling-kunstenaars van *De Werkelijkheid* krijgt van VluchtelingenWerk de opdracht een kunstwerk te maken voor het Landelijk Bureau. Hoewel regionale stichtingen het belang van het project onderschrijven, vormen de (beperkte) beschikbare middelen een hindernis. Met een extra bijdrage wil VluchtelingenWerk Nederland in 2012 een impuls geven aan dit project.

2 Integratie

Vluchtelingen zijn omwille van bescherming toegelaten tot Nederland. Bescherming bieden aan vluchtelingen betekent ook hen de mogelijkheid geven een nieuw bestaan op te bouwen, zodat zij zo snel mogelijk kunnen deelnemen en bijdragen aan de Nederlandse samenleving. Investeren in een goede start levert vitale, nieuwe Nederlanders op, die hun leven graag tot een succes maken. Dit is in het belang van de vluchteling en in het belang van de Nederlandse samenleving. VluchtelingenWerk Nederland is een sterke partner in de integratie van vluchtelingen.

De politiek van integratie

“Van ieder die naar Nederland komt om zich te vestigen, mag worden verwacht dat hij of zij zich houdt aan de regels die hier gelden en actief deelneemt aan de samenleving door beheersing van de Nederlandse taal, het volgen van onderwijs en werk. Kwalificatie is de sleutel tot participatie en integratie.”

Dat staat in het regeerakkoord uit 2010. Ondertussen wordt het vluchtelingen juist erg moeilijk gemaakt een nieuw bestaan op te bouwen en zich thuis te voelen in Nederland. De boodschap is dat nieuwkomers verantwoordelijk zijn voor hun eigen bestaan, dat zij gebruik moeten maken van de reguliere instellingen en dat specifiek beleid voor vluchtelingen niet nodig is. Hiermee dreigt een einde te komen aan meer dan dertig jaar overheidsbeleid dat gemeenten financieel in staat stelde vluchtelingen op te nemen, hen adequaat op te vangen en te laten participeren. De bescherming van vluchtelingen krijgt hierdoor weinig praktische vertaling. Met het risico dat het potentieel onder vluchtelingen onbenut blijft, terwijl zij juist erg gemotiveerd zijn. Bovendien is de werkloosheid onder vluchtelingen hoog. Dat vraagt om stimulans. En juist stimulerende maatregelen om nieuwkomers en vluchtelingen echt te laten participeren, ontbreken in het overheidsbeleid. Integendeel, er worden zelfs bezuinigingen op re-integratiebeleid aangekondigd. Zo kunnen vluchtelingen geen beroep meer doen op gratis tolken, waardoor ze bij cruciale instanties, zoals in de gezondheidszorg, hun verhaal niet kunnen doen – en dat bemoeilijkt en vertraagt hun start. Gecombineerd met zwaardere eisen voor gezinshereniging, naturalisatie en inburgering ontmoeten vluchtelingen hierdoor veel drempels tijdens hun integratie.

Maatschappelijke begeleiding

Het kabinet presenteert een andere visie op inburgering: nieuwkomers zijn voortaan zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Deze visie heeft tot gevolg dat het kabinet voorstelt om na bijna dertig jaar de rijksbijdrage die gemeenten krijgen voor de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen te laten vervallen. Daarmee wordt het een keuze van gemeenten zelf óf en hoeveel ze investeren in maatschappelijke begeleiding. Investeren in de begeleiding van vluchtelingen betaalt zich juist terug, omdat het schuldenproblematiek, uitkeringsafhankelijkheid en isolement voorkomt.

We voeren dan ook een stevige lobby om de financiering voor maatschappelijke begeleiding – de ‘oertak’ van VluchtelingenWerk – te behouden. Dat doen we onder meer door de Tweede Kamer een brief met schriftelijke vragen te sturen. Met als resultaat dat al onze vragen in het debat worden overgenomen en dat bijna alle fracties (op één na) verwijzen naar onze brief. Ook trekken VluchtelingenWerk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zoveel mogelijk samen op om de noodzaak van maatschappelijke begeleiding te benadrukken. In eigen gelederen stellen we samen met de regionale stichtingen een programma van activiteiten op voor het behoud van die begeleiding – een programma dat in 2012 hoge prioriteit krijgt.

Inburgering in Nederland

Naast de lobby voor maatschappelijke begeleiding spant VluchtelingenWerk zich in 2011 ook volop in voor een rechtvaardig inburgeringsstelsel. Het wetsvoorstel van het kabinet houdt in dat een inburgeringsplichtige zelf verantwoordelijk wordt voor zijn inburgering en de kosten daarvoor zelf betaalt. VluchtelingenWerk streeft naar het behoud van (gratis) inburgeringscursussen voor vluchtelingen. Vluchtelingen verantwoordelijk maken voor hun eigen inburgering kan leiden tot schulden, uitkeringsafhankelijkheid en isolement. En zonder (financiële) steun wordt het voor hen nog lastiger zich te kwalificeren voor de arbeidsmarkt. We voeren onder meer gesprekken met vertegenwoordigers van vereniging van woningcorporaties Aedes en VNG – want ook zij hebben er belang bij dat vluchtelingen zonder al te veel drempels inburgeren. Daarnaast spreken de VNG, de G4 en de G32 – de vier grootste steden van Nederland en het bestuurdersnetwerk van 32 grote steden – hun bezorgdheid uit over de gevolgen voor vluchtelingen. Het wetsvoorstel wordt begin 2011 in de ministerraad besproken. Bij de expertmeeting die de Directie Inburgering en Integratie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het wetsvoorstel organiseert, heeft VluchtelingenWerk duidelijk haar stem laten horen.

Inburgering buitenland

Gezinsherenigers en gezinsvormers moeten een inburgeringsexamen halen voordat ze naar Nederland mogen komen. Vooral vluchtelingen met een zogeheten reguliere status hebben last van deze voorwaarde. Hun gezinsleden zitten vaak in (voormalige)

onveilige oorlogsgebieden, zonder voorzieningen om de digitale lespakketten te gebruiken. Deze lespakketten zijn bovendien niet beschikbaar in de eigen taal. En om een Wib-examen te doen, is vaak een lange, dure en gevaarlijke reis naar de dichtstbijzijnde Nederlandse ambassade nodig. Die bevindt zich vaak in een ander land omdat een Nederlandse ambassade of consulaat in het eigen land vanwege de onveilige situatie gesloten is. De minister kan uitzonderingen maken op deze inburgeringseis als iemand de nodige inspanningen heeft verricht, maar het examen buiten zijn of haar schuld om niet kan halen. Sinds de invoering van de wet in 2006 is er echter geen enkele uitzondering gemaakt, zelfs niet in zeer schrijnende zaken die we aan de minister hebben voorgelegd. VluchtelingenWerk Nederland strijdt al jaren tegen de rigide uitvoering van de Wib.

De Nationale ombudsman doet in 2011 – mede na een klacht van VluchtelingenWerk – onderzoek naar de uitvoering van de Wet inburgering buitenland. Hij onderzoekt vooral of de minister een uitzondering maakt voor mensen die niet in staat zijn het examen te halen. In mei presenteert de Nationale ombudsman zijn onderzoek en de conclusies liegen er niet om: de werkwijze van de IND, die de wet uitvoert, maakt het onmogelijk om ooit voor een uitzondering in aanmerking te komen. De ombudsman vindt dat de IND de individuele omstandigheden voortaan in samenhang moet bekijken en zal na een jaar opnieuw onderzoeken of er inmiddels uitzonderingen zijn gemaakt. Aanleiding voor VluchtelingenWerk om medewerkers te vragen voorbeelden te verzamelen over de uitzonderingen en weigeringen. In 2011 haast de IND zich met de eerste uitzonderingen, zoals de zieke en analfabete mevrouw Safi die zich zonder behaald examen bij haar gezin in Nederland mag voegen.

Thuisgeven

VluchtelingenWerk wil graag een rol spelen in het huisvestingsproces van vluchtelingen, een rol die sommige regionale stichtingen al jaren vervullen. We kunnen meerwaarde bieden omdat wij de doelgroep én de lokale omstandigheden goed kennen. Bovendien zijn we in de centra en in de gemeenten actief, waardoor de woningtoewijzing aan vluchtelingen veel beter kan verlopen. Samen met de regionale stichtingen ontwikkelen we een voorstel dat aansluit op de plannen van de Taskforce Thuisgeven. Die is in 2010 in het leven geroepen door de ministeries van Justitie en Wonen, Wijken & Integratie. De Taskforce had als opdracht om binnen een jaar de wachttijden weg te werken voor vluchtelingen die met een vergunning in de asielzoekerscentra wachten op huisvesting in gemeenten, en het bestaande proces rond het aanbod van woningen te verbeteren. In 2011 werkt de opvolger van de Taskforce in een aantal pilots aan een nieuwe manier van toewijzen: binnen één week na het krijgen van de vergunning moet er een match zijn tussen een vluchteling en een gemeente die hem of haar moet huisvesten. Het voorstel is naar de verantwoordelijke bewindslieden gestuurd. Zij zullen bij de evaluatie van de pilots de rol van VluchtelingenWerk opnieuw bezien. Gemeenten hebben een steeds grotere achterstand op de taakstelling – zij zijn wettelijk verplicht vluchtelingen te huisvesten – en

daardoor moeten vluchtelingen steeds langer wachten op een woning. Snellere matching kan de opvangkosten aanzienlijk besparen én vluchtelingen kunnen eerder beginnen met hun inburgering en integratie.

Integratie en VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk Nederland lobbyt actief voor een duurzaam integratiebeleid voor vluchtelingen. De stemverhoudingen in de Tweede Kamer maken dat tot een zware opdracht. Toch lukt het om bijvoorbeeld geld te laten vrijmaken voor de begeleiding van uitgenodigde vluchtelingen die sinds de zomer van 2011 rechtstreeks in gemeenten worden gehuisvest. En dankzij de inzet van VluchtelingenWerk hoeven enkele gezinsleden van vluchtelingen het voor hen onmogelijk haalbare, verplichte examen in het kader van de Wet inburgering buitenland (Wib) niet te halen. Het strengere integratiebeleid betekent dat we ons hard maken voor een groter en sterker draagvlak en voor meer kennis over vluchtelingenbescherming. We slagen erin veel kranten, tijdschriften, websites, en radio- en televisieprogramma's te halen. We werken mee aan een groot onderzoeksartikel in Trouw over het behoud van maatschappelijke begeleiding en schrijven een uitgebreid artikel over 60 jaar Vluchtelingenverdrag in een wetenschappelijke bundel. Samen met verschillende partners organiseren we in december een Nicis-conferentie over integratie van vluchtelingen. De *IntegratieBarometer* publiceren we steeds per deelonderwerp. Met de persberichten daarover weten we de landelijke media regelmatig te halen.

Schuldhelpverlening

Veel vluchtelingen leven in armoede, zeker de eerste jaren dat ze in Nederland zijn. Door aangescherpte regelgeving komen daar nog eens hoge legeskosten en sterke bezuinigingen op integratie bij. Hulp bij het voorkomen en oplossen van schulden is dan ook geen luxe voor veel vluchtelingen. In oktober 2011 ronden 13 regionale stichtingen van VluchtelingenWerk in zo'n 40 gemeenten het project *Vrijwilligers in de schuldhelpverlening* af. Dit project helpt vluchtelingen bij vragen over financiën en is bedoeld om financiële problemen te voorkomen. Daarnaast is de gemeentelijke schuldhelpverlening niet altijd even toegankelijk voor vluchtelingen. VluchtelingenWerk wil met vrijwilligers en een betere samenwerking met instanties bereiken dat er een beter vangnet voor vluchtelingen met armoedeproblemen komt. Het project *Vrijwilligers in de schuldhelpverlening* komt voort uit een motie die parlementslid Cynthia Ortega eind 2009 indiende. De regering werd gevraagd om extra geld beschikbaar te stellen voor landelijke vrijwilligersorganisaties die in samenwerking met gemeenten en schuldhelpverleningsorganisaties projecten starten. VluchtelingenWerk werkt in dit project samen met onder meer Humanitas, ANBO, Nibud, Kerk in Actie en het Nederlandse Rode Kruis. Het is vooral een stimulans om begeleidingsmethoden verder te ontwikkelen, om deskundigheid van vrijwilligers te vergroten en landelijke en lokale samenwerking bij schuldpreventie en

schuldhulpverlening te versterken. Samen met het Nibud is een landelijke training voor vrijwilligers ontwikkeld.

De regionale stichtingen hebben voor de vrijwilligers veel materiaal ontwikkeld en met elkaar gedeeld om vluchtelingen met vragen over financiën beter te kunnen begeleiden. Ook heeft VluchtelingenWerk aanbevelingen geformuleerd over de rol en taken van onze vrijwilligers in het veld van schuldhulpverlening – duidelijke afspraken over de taakverdeling tussen professionals en vrijwilligers zijn hierbij een must. Twee studies van Regioplan, Social Force en Verweij Jonker Instituut, waarin ook dit project van VluchtelingenWerk is geëvalueerd, tonen aan dat de inzet van vrijwilligers bij integrale schuldhulpverlening zeker loont. Door hun vertrouwenspositie kunnen zij het verschil maken en voor tijdige hulp zorgen. Investeren in goed opgeleide vrijwilligers en goed gecoördineerd vrijwilligerswerk blijft dan wel noodzakelijk.

In het project leggen de dertien deelnemende regionale stichtingen zelf de accenten en zoeken samenwerking met onder andere gemeenten, De Gemeentelijke Kredietbank, schuldsaneringsinstanties en formulierenbrigades. Vrijwillige budgetcoaches helpen vluchtelingen grip op geld te houden bij hun nieuwe leven in Nederland. Ze geven voorlichting over omgaan met geld in Nederland en helpen de thuisadministratie op te zetten en bij te houden. Ze helpen begroten en budgetteren, inkomensondersteunende voorzieningen aan te vragen en zoeken mee naar een oplossing voor niet-problematische schulden. Bij problematische schulden verwijzen ze door naar professionele schuldhulpverlening.

Taalcoaches

Het landelijke project *Taalcoaches* is succesvol. VluchtelingenWerk Nederland werkt in dit project samen met vijf convenantpartners: Humanitas, Gilde SamenSprak, het Nederlandse Rode Kruis en het Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties. Begin 2012 wordt een tweede inventarisatie gehouden onder de taalcoachprojecten. De lokale afdelingen van de vijf partners hebben hiervoor de stand van zaken per 31 december 2011 gemeten. De resultaten van VluchtelingenWerk: in 2011 melden 82 lokale projecten dat zij in totaal 2.789 taalcoaches aan inburgeraars hebben gekoppeld. Dat levert voor de hele projectperiode (januari 2009 – eind december 2011) 6.157 taalkoppels op. De ambitie van deze 82 projecten lag aanvankelijk op 6518, en is derhalve voor het grootste deel gehaald. Zeer waarschijnlijk wordt de ambitie helemaal gehaald, want de gemeenten die nog financiering 'over' hebben, kunnen die ook in 2012 voor dit project gebruiken. Deze cijfers zijn op basis van een respons van 65 procent. Met een respons van 100 procent liggen de werkelijke aantallen hoger.

Deelnemers, gemeenten en de Rijksoverheid zijn enthousiast over de taalcoachprojecten door het hele land. Op verzoek van de landelijke projectgroep laat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in 2011 een waarderingsonderzoek doen onder de coaches, inburgeraars, betrokken projectleiders, gemeenten en taalaanbieders. Regioplan voert het onderzoek uit en publiceert zéér positieve uitkomsten in *Taalcoaching: meer dan taal alleen*.

Enkele effecten op inburgering:

- de taalcoaches zijn een belangrijke aanvulling op de inburgeringscursussen;
- door het één-op-één-contact tussen taalcoach en inburgeraar, wordt er meer maatwerk geleverd;
- de inburgeraar krijgt meer zelfvertrouwen en wordt zelfredzamer, durft meer Nederlands te spreken en meer naar buiten te treden;
- de inburgeraar raakt gemotiveerd om de taal nog beter te leren en de inburgering af te ronden.
- Ook de sociale cohesie wordt erdoor bevorderd: de beeldvorming over migranten en vluchtelingen wordt positiever.

In veel gevallen blijven taalcoach en inburgeraar elkaar zien. En vrijwilligers van andere organisaties die voorheen niet betrokken waren bij inburgering, migranten en vluchtelingen, doen nu wel mee als taalcoach.

Regioplan adviseert de gemeenten die het project willen voorzetten om nu door te zetten. "Dan blijft de expertise op lokaal niveau behouden en de vrijwilligers blijven beschikbaar voor het project", aldus Regioplan. Convenantpartners hebben afgesproken om gezamenlijk op te treden bij lobby-activiteiten en maximaal vier keer per jaar bijeen te komen om ervaringen uit te wisselen. Het officiële einde van het project na drie jaar (2009 – 2011) is reden voor een feestje. In het najaar van 2011 komen zo'n 500 taalcoaches en inburgeraars uit het hele land naar het Amsterdamse BosTheater voor een gezamenlijke picknick en een theatervoorstelling. Vooraf is er voor projectleiders en beleidsmakers een kleine conferentie over de toekomst van het geslaagde project *Taalcoaches*.

Kwaliteit in Diversiteit

Meer jongeren, vluchtelingen en migranten als vrijwilliger bij VluchtelingenWerk betrekken. Dat was de opdracht van het tweejarige project *Kwaliteit in Diversiteit*, dat we in 2011 afsluiten. De doelstellingen zijn ruimschoots gehaald: in totaal meldden 1.307 jongeren en 1.319 migranten zich aan. Regionale stichtingen hebben in totaal 8.631 opleidingsuren besteed om diversiteit van het vrijwilligersbestand te bevorderen. Samenwerkingspartner en opleidingsinstituut de Baak heeft 14 vluchtelingen opgeleid tot diversiteitscoach. VluchtelingenWerk leidde in totaal 13 vluchtelingen op tot diversiteitstrainer.

We pakken *Kwaliteit in Diversiteit* anders aan dan eerdere projecten. Zo komen de nieuwkomers niet via traditionele kanalen naar ons toe, maar werken sociale netwerken en de netwerken van allochtone collega's veel beter. Ook moet de organisatie veranderen om ruimte te maken voor de nieuwe vrijwilligers. Werkzaamheden moeten anders en flexibeler worden ingericht. Iedereen in de vereniging, betaalde en onbetaalde medewerkers, is opgeleid om te leren omgaan met mensen uit andere culturen en met een zeer divers vrijwilligersbestand. Leidinggevendenden hebben een managementopleiding gevolgd met daarin veel aandacht voor diversiteit. De inwerkprogramma's voor vrijwilligers hebben een module diversiteit gekregen en een aantal regionale stichtingen

heeft diversiteit binnen de organisatie een duurzaam vervolg gegeven. Dit alles om ervoor te zorgen dat de nieuw geworven doelgroepen zich voor langere tijd aan VluchtelingenWerk willen verbinden.

Arbeidsparticipatie

De effecten van de economische crisis zijn het snelst en sterkst zichtbaar bij vluchtelingen. Zij kampen al met een hoge werkloosheid en door de crisis wordt het verschil met de werkloosheid onder autochtone Nederlanders nóg groter. Voldoende reden om vluchtelingen te begeleiden in hun weg naar werk, stages of vrijwilligerswerk, zodat hun kansen op een baan worden vergroot. Met behulp van Emplooi, het arbeidsbemiddelingsbureau van VluchtelingenWerk, vinden in 2011 250 vluchtelingen werk en/of een stageplek. Er zijn veel contacten met werkzoekende vluchtelingen. Toch valt het de Emplooi-adviseurs door de economische crisis niet mee om hen te begeleiden naar vast werk. De integratie van Emplooi in de regionale stichtingen van VluchtelingenWerk verloopt steeds beter. Eind december 2011 zijn 98 Emplooi-adviseurs en 43 jobcoaches actief, waaronder veel nieuwe vrijwilligers.

In 2011 ronden we het project *Verankering Banenoffensief Vluchtelingen* af. Stichting voor VluchtelingenStudenten UAF, VluchtelingenWerk Nederland, Stichting Emplooi en UWV WERKbedrijf zijn dit offensief in 2010 gestart omdat vluchtelingen niet gemakkelijk de weg naar de arbeidsmarkt vinden. Het doel is om 700 vluchtelingen op weg te helpen: ongeveer 55 procent naar betaald werk, 30 procent naar onbetaald werk en zo'n 15 procent naar een opleidingstraject. VluchtelingenWerkEmplooi neemt 500 plaatsingen voor haar rekening en het UAF 200. Ondanks de economische crisis en steeds verder gaande bezuinigingen hebben uiteindelijk bijna 700 vluchtelingen al dan niet betaald werk, een stage of een opleidingsplek. Onze andere ambitie, het ontwikkelen van de methodiekbeschrijving *Op weg naar werk*, halen we ook. Hierin zijn meerdere producten gebundeld die de verschillende regionale stichtingen en het UAF gebruiken om vluchtelingen naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Met deze methodiekbeschrijving kan iedere vrijwilliger en medewerker van VluchtelingenWerk of UAF een aanpak op maat maken en de vluchteling daarmee nog beter begeleiden. Daardoor maakt hij of zij meer kans op een succesvolle plaatsing bij een werkgever of stagebedrijf.

Het andere doel – in minstens tien gemeenten een convenant tussen vertegenwoordigers van gemeenten, VluchtelingenWerk-Emplooi, UAF, UWV WERKbedrijf en lokale of regionale partners – blijkt niet haalbaar. Gemeenten doen niet mee, en de subsidiegever, het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ontslaat ons dan ook van deze verplichting. We organiseren zes landelijke, goed bezochte kennisdagen, waaronder een grote conferentie op 19 september over nieuwe initiatieven. Die leidt tot samenwerking met de werkgeversbranche, zoals de Koninklijke Metaalunie en uitzendbureaus.

Ook het project *Van Pardon naar Werk* wordt eind 2011 afgerond. Dankzij een verlenging van de subsidie van Instituut Gak zijn de

afgelopen anderhalf jaar 375 pardonners naar werk begeleid. In totaal hebben sinds de start in 2008 *Van Pardon naar Werk* bijna 1000 pardonners een betaalde baan, stage, opleiding of vrijwilligerswerk gevonden.

Uitgenodigde vluchtelingen

VluchtelingenWerk Nederland krijgt te maken met een andere manier van opvang van uitgenodigde vluchtelingen. Jaarlijks draagt de vluchtelingenorganisatie van de VN (UNHCR) zogenaamde 'uitgenodigde vluchtelingen' voor: vluchtelingen die bescherming nodig hebben, niet kunnen terugkeren naar hun eigen land, geen toekomst hebben in het land waar ze verblijven en vaak al jaren in een vluchtelingenkamp zitten. Op voordracht van de UNHCR nodigt Nederland elk jaar rond de vijfhonderd vluchtelingen uit.

In het nieuwe beleid worden de uitgenodigde vluchtelingen niet meer eerst in het opvangcentrum in Amersfoort gehuisvest, maar rechtstreeks in een gemeente. Dat vereist specifieke en intensieve begeleiding. Vluchtelingen die soms al twintig jaar lang in een vluchtelingenkamp zaten in bijzonder moeilijke omstandigheden met weinig voorzieningen, moeten nu namelijk direct hun weg zien te vinden in de Nederlandse samenleving. Inmiddels hebben zo'n 40 gemeenten laten weten uitgenodigde vluchtelingen volgens dit nieuwe model te willen opvangen – vooralsnog zijn dit individuele plaatsingen, soms in kleine groepen. Vooral de provincies Friesland en Limburg nemen ook grotere groepen uitgenodigde vluchtelingen op.

VluchtelingenWerk is een van de partijen die de gemeenten kan helpen bij de opvang en begeleiding van deze vluchtelingen. Het project *Uitgenodigde vluchtelingen* start half april 2011, met een aantal middelen om de betreffende regionale stichtingen te ondersteunen en te faciliteren bij het begeleiden van uitgenodigde vluchtelingen. Zo ligt er een draaiboek klaar, met daarin een checklist, cursussen voor vrijwilligers, een brochure en een publieksfolder. Ook houdt VluchtelingenWerk een vinger aan de pols bij zaken die niet goed gaan. Zo bezitten de vluchtelingen de eerste paar weken bijvoorbeeld geen vreemdelingendocument, waardoor ze zich niet tegen ziektekosten kunnen verzekeren. Daarvoor heeft VluchtelingenWerk met het ministerie inmiddels een oplossing gevonden.

Half september maakt minister Leers bekend voor 2011 en 2012 2 miljoen euro extra beschikbaar te stellen aan de gemeenten om uitgenodigde vluchtelingen te huisvesten en te begeleiden. Dit is een resultaat van gezamenlijke lobby van De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en VluchtelingenWerk. Dat betekent dat de gemeenten voldoende budget zullen hebben om VluchtelingenWerk bij dit proces te blijven betrekken. Ook hebben we een aanvraag ingediend bij het Europees Vluchtelingen Fonds, met positief resultaat. Verder heeft de minister zich voor de komende vier jaar verbonden aan het aantal van 500 uitgenodigde vluchtelingen per jaar.

Vluchtelingen onderzocht

Hoe staat het ervoor met de integratie van vluchtelingen en wat doen gemeenten om de integratie van vluchtelingen te bevorderen? Wat zijn de successen en de knelpunten? Deze vragen staan centraal in de *VluchtelingenWerk IntegratieBarometer*. Dit tweejaarlijks onderzoek laat zien dat de diversiteit van de vluchtelingen in Nederland groot is en dat integratie tijd kost.

In het kort de belangrijkste bevindingen:

- De arbeidsmarktpositie van vluchtelingen is kwetsbaar; zij hebben veel minder vaak betaald werk en zijn vaker van een uitkering afhankelijk dan autochtonen;
- Een derde van de vluchtelingen heeft een betaalde baan, tegenover twee derde van de autochtone bevolking. Mede daardoor hebben vluchtelingen het krap: maar liefst dertig procent van de vluchtelingenhuishoudens leeft onder de armoedegrens.

De bevindingen publiceren we in 2011 op drie momenten, waarvoor steeds ruim voldoende pers aandacht is. In 2012 is geld gereserveerd voor een volgende *VluchtelingenWerk IntegratieBarometer*, zodat het onderzoek een meer doorlopend karakter krijgt.

De *VluchtelingenWerk IntegratieBarometer 2012* zal bestaan uit drie onderdelen:

- De online publicatie op de website van VluchtelingenWerk. CBS-data over arbeidsparticipatie, stromen op de arbeidsmarkt, uitkeringsafhankelijkheid, inkomenspositie, en de positie van 'pardonners' vormen de basis;
- Het kwalitatieve onderzoek naar het integratiebeleid voor vluchtelingen dat Regioplan in opdracht van VluchtelingenWerk Nederland in 2011 uitvoert onder 21 grote gemeentes. Het kwalitatieve rapport over de praktijk van het gemeentelijk beleid is iets vertraagd en wordt in februari 2012 opgeleverd;
- De gehele publicatie *VluchtelingenWerk IntegratieBarometer 2012* verschijnt in 2012. Daarin zijn het kwalitatieve deel van Regioplan verwerkt en het kwantitatieve deel op basis van de CBS-cijfers, geïllustreerd met portretten van vluchtelingen.

Ook verschijnt in 2011 het onderzoek *Vluchtelingengroepen in Nederland* van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP), waar VluchtelingenWerk vanaf de start bij betrokken is. Dit onderzoek krijgt weinig publieke aandacht. Het onderzoek is echter uniek, vanwege het grootschalige karakter én omdat dit het eerste onderzoek is dat zo uitgebreid de positie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving onder de loep neemt. We hebben sterk aangedrongen op expliciete aandacht voor het rapport, omdat de conclusies duidelijk maken dat vluchtelingen specifieke aandacht nodig hebben, terwijl het huidige kabinet juist geen specifiek vluchtelingenbeleid meer wil voeren. Daarnaast is VluchtelingenWerk betrokken bij het kennisatelier *Participatie van Vluchtelingen*, georganiseerd door het NICIS Institute, het kennisinstituut van, voor en door steden in Nederland. Het atelier is bedoeld voor beleidsmakers en -adviseurs van gemeenten en de Rijksoverheid, en maatschappelijke organisaties. Centraal staan de 'nieuwe wegen' die de maatschappelijke positie van vluchtelingen kunnen versterken.

Expertise

Onze expertisefunctie is voor het grote publiek minder zichtbaar, maar des te belangrijker voor het werkveld. VluchtelingenWerk is een kennisintensieve organisatie, en de producten VluchtWeb en de Helpdesk zijn onmisbaar voor medewerkers, vrijwilligers, advocaten, rechtbanken en medewerkers van andere ngo's. De online databank VluchtWeb biedt een enorme hoeveelheid bronnen, van wetgeving tot informatie over landen van herkomst, van internationale verdragen tot rechterlijke uitspraken.

In 2011 gaat 55 procent van de bijna 50.000 documenten over jurisprudentie. Er worden 3.500 nieuwe documenten toegevoegd en de databank wordt ruim 187.000 keer geraadpleegd.

We onderzoeken ook op welke manier we onze expertise nog beter kunnen aanbieden. Duidelijk is dat de tien jaar oude software van VluchtWeb niet meer voldoet aan de huidige eisen en mogelijkheden. Het plan is om in 2012 VluchtWeb te vernieuwen, zodat het beter in de ICT-structuur van de vereniging past en nog meer aan de wensen van gebruikers tegemoet komt.

Op de Helpdesk, ons expertisecentrum ter ondersteuning van de regionale stichtingen en asieladvocatuur, zitten specialisten die vrijwel elke vraag over asielzoekers, vluchtelingen en vreemdelingen kunnen beantwoorden. In 2011 beantwoorden de specialisten 2.321 vragen, waarvan ongeveer de helft over gezinshereniging gaan. Andere belangrijke onderwerpen zijn reguliere verblijfsvergunningen en sociale zekerheid. Zo'n 200 vragen zijn afkomstig van de advocatuur, de rest van de regionale stichtingen. Het Kennisforum – het online platform waar medewerkers en vrijwilligers van de regionale stichtingen vragen, tips en suggesties kunnen uitwisselen – groeit in 2011 tot 700 leden. Gemiddeld zijn er dagelijks tien tot twintig mensen actief op het forum.

Training en opleiding

VluchtelingenWerk Nederland is een kennisintensieve organisatie die onder meer vrijwilligers faciliteert. Daar hoort een Training & Opleidingsprogramma (T&O) bij, bedoeld om zowel betaalde als onbetaalde medewerkers te scholen, zodat zij vluchtelingen zorgvuldig kunnen begeleiden en hun belangen kunnen behartigen. Met de vijf inmiddels afgeronde projecten – *Vrijwilligers in de schuldhulpverlening*, *Taalcoaches*, *Verankering Banenoffensief*, *Kwaliteit in Diversiteit* en *Van Pardon naar Werk* – zijn vele duizenden vrijwilligers bereikt en geschoold. Het project *Kwaliteit in Diversiteit* heeft in twee jaar tijd 14 vluchtelingen opgeleid tot diversiteitscoach en 13 tot diversiteitstrainer.

In 2011 volgen 2.267 medewerkers het opleidingsprogramma. Dit is ruim boven de doelstelling van 2.000 medewerkers. De scholingen worden beoordeeld met een klanttevredenheidscijfer tussen de 9 en 9,5.

Kindervakantieweken

"Ik zou willen dat we hier altijd konden blijven." "Hey, nog 11 maanden en dan is het weer vakantie! :-)" "Ik zit op mijn bed en blader in het fotoboekje van de kindervakantieweek. Ik ben blij met deze herinnering." Dit zijn enkele reacties op de *Kindervakantieweken*. Sinds 1990 zorgt VluchtelingenWerk ervoor

dat vluchtelingkinderen van 6 tot 17 jaar op vakantie kunnen en niet de hele zomer in het asielzoekerscentrum hoeven rond te hangen. Sinds 1990 vierden zo'n 17.000 kinderen een weekje zorgeloze vakantie in onder meer Vierhouten, Leusden, Eerbeek, Lage Vuursche en op Vlieland. Om kinderen uit de vaak afgelegen asielzoekerscentra even uit hun isolement te halen tijdens de zomer, organiseert VluchtelingenWerk ook vakantieactiviteiten in verschillende centra.

In 2011 gaan 305 kinderen en jongeren en 25 eenoudergezinnen met in totaal 55 kinderen, een weekje op vakantie. Daarnaast verzorgt Stichting De Vrolijkheid in twintig asielzoekerscentra een vakantieweek, waar in totaal 676 kinderen aan deelnemen. Wegens logistieke problemen gaan er dit jaar minder kinderen op vakantie dan gepland.

Video: [Kindervakantieweken](#)

Gezinshereniging

De eisen voor gezinshereniging worden zwaarder en vluchtelingen moeten heel wat hindernissen nemen voordat ze herenigd kunnen worden met hun gezinsleden. Het gevolg is dat vluchtelingen moeilijker integreren en participeren in de Nederlandse samenleving. Zij zijn namelijk nog erg bezig met de onzekere situatie waarin hun gezinsleden verkeren.

Door het aangescherpte beleid worden veel gezinsherenigingsaanvragen afgewezen. VluchtelingenWerk stuurt een brief met felle kritiek aan de minister en de Tweede Kamer over de zogeheten identificerende interviews op ambassades, die vooral voor kinderen zwaar zijn. Voordat gezinsleden naar Nederland mogen komen, krijgen ze eerst een reeks vragen om de 'feitelijke gezinsband' vast te stellen. Zitten er te veel tegenstrijdigheden in de verhalen, dan wijst de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) de aanvraag direct af, zonder een DNA-onderzoek aan te bieden. De tegenstrijdigheden ontstaan volgens VluchtelingenWerk makkelijk, doordat de interviews niet op een goede manier worden gehouden en er geen goede richtlijnen zijn om de antwoorden voor te bereiden en te corrigeren. Tweede Kamerleden van verschillende fracties stellen kritische vragen naar aanleiding van onze brief. Minister Leers vraagt zich af of het beleid niet te ver is doorgeschoten en zegt hij een brief toe.

Als de Kamer wijzigingen in de Vreemdelingenwet behandelt (over de procedure voor een machtiging tot voorlopig verblijf (mvv), waarmee ook een gezinshereniging wordt opgestart), vraagt VluchtelingenWerk aandacht voor de grote problemen die de nareistermijn soms geeft. Vluchtelingen moeten binnen drie maanden hun aanvraag voor gezinshereniging indienen. Zo niet, dan krijgen ze te maken met een inkomenseis waar de meesten van hen de eerste jaren niet aan kunnen voldoen. In de meeste gevallen wordt de hereniging op tijd aangevraagd. Een enkele keer gaat het echt mis, wanneer gezinsleden bijvoorbeeld vermist zijn of de aanvrager in het ziekenhuis ligt. De PvdA en de ChristenUnie dienen samen een amendement in voor een soepeler nareistermijn, die helaas geen Kamermeerderheid haalt.

Ook werkt VluchtelingenWerk mee aan de uitvoeringstoets van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Er staat namelijk een ingrijpende wijziging van de Vreemdelingenwet op stapel, waarin onder andere wordt vastgelegd dat gezinsleden ambtshalve een vergunning krijgen wanneer ze met een mvv Nederland zijn binnengekomen. Naar aanleiding van ons commentaar zijn er verbeteringen in de procedure opgenomen. Daarnaast brengt de Arabische Lente de gezinsherenigingen van vluchtelingen in het gedrang. Vanwege de oplopende spanningen in verschillende landen werden Nederlandse ambassades gesloten, zoals in Jemen of de consulaire afdeling, zoals in Syrië. Met de IND en het Ministerie van Buitenlandse Zaken voeren we veelvuldig overleg over de problemen die voor Irakese gezinsleden ontstaan. Omdat de Nederlandse ambassade in Irak al enkele jaren gesloten is, waren zij aangewezen op het consulaat in Syrië. Het kost veel moeite om alternatieve routes via ambassades in Libanon of Turkije te vinden. Veel gezinsherenigingen worden hierdoor flink vertraagd.

VluchtelingenWerk voert regelmatig overleg met de IND over de gezinshereniging van vluchtelingen. In een aantal zaken signaleren regionale stichtingen die de gezinsherenigingen begeleiden dat gezinsleden van vluchtelingen gevaar lopen of dat er sprake is van extra schrijnende omstandigheden zoals ziekte. Hiervoor vragen we aandacht. De procedures in die zaken worden daardoor versneld.

3 Organisatie en Communicatie

Met goede dienstverlening bieden we vluchtelingen de kwaliteit die ze verdienen, vanaf hun aankomst in Nederland tot en met hun integratie in de Nederlandse samenleving. Met communicatie verbinden we donateurs, vrijwilligers en andere betrokkenen aan ons werk. Dit willen we bereiken met een 'slagvaardige organisatie', het thema van onze organisatie in 2011.

De organisatie en het speelveld

Het asiel- en integratiebeleid wordt steeds strenger. Het wordt voor vluchtelingen steeds moeilijker om bescherming te vinden in Nederland. Hoewel het aantal vluchtelingen dat om bescherming vraagt in Nederland de laatste jaren afneemt, neemt de hoeveelheid werk van VluchtelingenWerk toe. De voorgenomen bezuinigingen maken het lastiger voor vluchtelingen om zelfstandig te integreren, waardoor zij intensievere begeleiding nodig hebben bij het opbouwen van een nieuw bestaan. Bovendien stoot de Rijksoverheid een deel van haar taken af aan gemeenten, die op hun beurt het werk aan ons uitbesteden. Tegelijk moeten we ons voorbereiden op een 20 procent lagere jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij vanaf 2013.

Al deze ontwikkelingen hebben effect op onze organisatie. Om de kwaliteit van onze dienstverlening te behouden en slagvaardig te blijven, onderzoeken we de huidige organisatiestructuur zorgvuldig. In 2011 zetten we bewust de stap naar een andere inrichting van organisatie die in 2012 zijn beslag krijgt. Het Landelijk Bureau krijgt dan vier afdelingen:

Belangenbehartiging, Begeleiding van vluchtelingen, Expertise en Diensten.

Ook gaat het Landelijk Bureau intensiever samenwerken met de regionale stichtingen. Door bezuinigingen hebben zij de laatste drie jaar te kampen gehad met een lagere omzet. In 2011 betekent dat voor hen forse reorganisaties en inkrimpen van het personeel. Met als gevolg dat het werk steeds meer door vrijwilligers wordt gedaan, uiteraard na gedegen training en opleiding.

In het licht van deze ontwikkelingen en de bezuinigingen voor de regionale stichtingen en het Landelijk Bureau zoekt VluchtelingenWerk Nederland naar manieren om haar (lokale) positie te behouden en de vertrouwde kwaliteit te waarborgen.

VluchtelingenWerk 2.0

We willen de kwaliteit van de belangenbehartiging voor en de begeleiding van asielzoekers en vluchtelingen blijven waarborgen. Dat betekent een effectieve en efficiënte organisatie, zowel landelijk als regionaal. Onder de noemer Vluchtelingenwerk 2.0 werken we dan ook aan het slagvaardiger maken van de interne organisatie.

Voor de *governance* en bedrijfsvoering streven we naar een goede planning, registratie, sturing en verantwoording van de dienstverlening en de financiën. In zorgvuldig overleg kiezen we een minimaal pakket met gemeenschappelijke eisen aan de bedrijfsvoering voor de Vereniging, het Landelijk Bureau en alle stichtingen. Hieraan verbonden is een concreet plan van aanpak voor 2012 met landelijke trajecten als functionele audits en individuele trajecten voor bijvoorbeeld financiële administratie. Hierdoor komen het Landelijk Bureau en de stichtingen in 2013 allemaal op hetzelfde niveau.

Sterk merk

Er is steeds meer sprake van een integratie- en inburgeringsmarkt. Het ligt voor de hand om VluchtelingenWerk Nederland krachtiger te profileren met goede producten die op die markt aansluiten. Wij hebben immers dertig jaar ervaring. Ons doel is ons landelijk dekkend netwerk van hoogwaardige dienstverlening aan vluchtelingen overeind te houden. Met onze dienstverlening willen we vluchtelingen zo goed mogelijk begeleiden, vanaf hun aankomst in Nederland tot en met hun integratie. De kwaliteit hiervan willen we verbeteren door een kernpakket van diensten samen te stellen voor alle regionale stichtingen en door nog meer te investeren in deskundigheidsbevordering.

Reden om VluchtelingenWerk te ontwikkelen tot 'sterk merk', een roep die al jaren luid klinkt binnen onze organisatie. Dit betekent dat we de structuur van onze organisatie daarop moeten inrichten (zie *VluchtelingenWerk 2.0*). Dat we een vereniging worden die goed samenwerkt en eenduidig is in haar dienstverlening en communicatie; zowel het Landelijk Bureau als de regionale stichtingen, van Zeeland tot Groningen.

Voor een sterkere communicatie en presentatie van de Vereniging starten we in 2011 met een project voor positionering, gezamenlijke communicatie, toepassing van de huisstijl en fondsenwerving: *Sterk Merk*. In 2012 willen we dit project afronden. Dan ligt er een kernpakket aan diensten voor alle regionale stichtingen van VluchtelingenWerk, met daarin onder meer een huisstijlwebsite om folders, brochures, websites en andere uitingen op te produceren, en zijn de communicatiemedewerkers van de stichtingen getraind in huisstijlgebruik. Ook hebben we afspraken gemaakt over eenduidige presentatie van VluchtelingenWerk, zodat elke regionale stichting op dezelfde, herkenbare manier naar buiten treedt.

Het eerste Maatschappelijk Congres

In 2011 roepen we onze vrijwilligers bij elkaar op het eerste *Maatschappelijk Congres*, als onderdeel van *VluchtelingenWerk 2.0*. 'We willen horen wat goed gaat, maar ook waar de knelpunten zitten. Alle meningen worden verzameld.' Met deze woorden trapt directeur Dorine Manson op 12 november het congres af. Met dit congres willen wij onze waardering tonen voor de inzet van onze vrijwilligers, maar bovenal ervaringen uitwisselen, elkaar inspireren en informeren over activiteiten van de regionale stichtingen en het Landelijk Bureau. Ook komen de maatschappelijke vluchtelingenproblematiek en de keuzes die VluchtelingenWerk Nederland maakt aan bod.

De dag zit vol ontmoetingen, discussies, inzichten, workshops, toespraken en een presentatie van een sneldichter. Bestuursvoorzitter Harry van den Bergh prikkelt de deelnemers door te zeggen: 'Onze organisatie moet ondernemerszin tonen.' Professor Lucas Meijs, bijzonder hoogleraar vrijwilligerswerk, *civil society* en ondernemingen, spreekt over het belang van 'vrijwillige energie' en over het 'plug and play' van de hedendaagse vrijwilliger, die bij wijze van spreken 'gelijk aan de slag gaat na een telefoontje.' Gastspreker Ruud Lubbers waardeert in de slottoespraak vrijwilligers als 'het hart van de samenleving'. Het is een geslaagd congres, dat alle deelnemers als 'goed' of 'zeer goed' beoordelen.

Personeelsbeleid

In 2011 gaan we verder met een beoordelingsbeleid en plannings-, voortgangs- en resultaatgesprekken. Deze aanpak draagt bij aan een resultaatgerichte manier van werken en zorgt ervoor dat leidinggevend en medewerkers elkaar kunnen aanspreken op functioneren, gedrag en afspraken. We ontwikkelen een beloningsbeleid, dat naar verwachting in 2013 wordt ingevoerd. Het percentage ziekteverzuim, exclusief zwangerschaps- en bevalingsverlof, stijgt licht: 5,4 procent in 2011 ten opzichte van 3,4 procent in 2010. Deze stijging is tijdelijk en vindt zijn oorsprong vooral in langdurig ziekteverzuim.

In het tabel hieronder staan de aantal betaalde en onbetaalde medewerkers van de vereniging in 2011 ten opzichte van 2010.

	2010	2011
Aantal vrijwilligers (nb. Schatting)	7.000	7.000
Betaalde medewerkers vereniging (schatting)	639	640
Betaalde medewerkers Landelijk Bureau	109 (94 fte)	115 (92 fte)

Goed nieuws over fondsenwerving

Dat veel mensen zich verbonden voelen met het werk van VluchtelingenWerk, blijkt uit de resultaten van onze fondsenwerving. Het aantal donateurs stijgt in 2011 met 6,6 procent naar 46.766. De totale opbrengst uit particuliere fondsenwerving in

2011 is 2.895.238 euro; 5,5 procent meer dan in 2010. Donateurs zijn onmisbaar voor ons werk: zij vormen onze achterban. Hoe groter die achterban, hoe meer indruk we maken op politiek en pers en hoe steviger het draagvlak wordt voor vluchtelingen in de samenleving. Vanwege hun steun, financieel én immaterieel, kunnen wij ons werk voortzetten. Het is dus van groot belang om huidige donateurs te behouden en nieuwe donateurs te werven. Wel merken we dat, ondanks de goede resultaten, de charitatieve markt onder druk staat. Sinds de economische crisis geven mensen minder snel en donateurs wisselen frequent van goede doelen die ze steunen.

Onze deur-tot-deur-werving is de meest succesvolle manier om nieuwe donateurs aan te trekken. Daarnaast werven we met zogenaamde mailpacks en inserts bij verschillende bladen en kranten, waaronder *Onze Wereld*, *KRO Magazine*, *NCRV Gids*, *Vrij Nederland*, *Ode*, *Reformatorisch Dagblad* en *Trouw*. Ook de campagne *Leven in Veiligheid* maakt onze organisatie en vluchtelingen in de samenleving sterker zichtbaar en weet meer mensen op een laagdrempelige manier aan VluchtelingenWerk te binden (zie *Leven in Veiligheid*).

In april nemen we deel aan de collectieve campagne van de branchevereniging voor goede doelen VFI om nalatenschappen te werven. In deze periode ontvangen zo'n 16.000 donateurs een mailing over hoe ze kunnen nalaten aan VluchtelingenWerk. Hoewel de effecten van dergelijke campagnes pas op langere termijn zichtbaar zijn, bedragen in 2011 de baten uit nalatenschappen 199.041 euro, iets hoger dan de 142.432 euro van 2010. Uiteraard houden we donateurs op de hoogte van ons werk. We informeren hen door middel van de nieuwsbrief *Voetsporen*, een e-mailnieuwsbrief en een verkorte versie van het Jaarverslag. Donateurs die daar prijs op stellen, ontvangen ook het *VluchtelingenWerk Magazine* – in 2011 zijn dat er 22.500.

Leven in Veiligheid

De kans lopen de doodstraf te krijgen omdat je christelijk bent, gedwongen worden kindsoldaat te zijn, taliban die dreigen je vader of broer te vermoorden; iedere vluchteling heeft een verhaal – en dat verhaal is niet van zijn of haar gezicht af te lezen. Babaak, Tahmina, Parwana, Abdi en Ram zijn de eerste gezichten die in de drie jaar durende campagne *Leven in Veiligheid* centraal staan. Een campagne met indringende portretten die bijna laat voelen waarom mensen alles wat ze hebben, moeten achterlaten. Een campagne die het grote publiek prikkelt na te denken over wat een vluchteling is, waar hij vandaan komt, waarom hij moest vluchten, wat hij heeft meegemaakt en waarom bescherming en steun krijgen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland zo ontzettend belangrijk is.

Op woensdag 14 december 2011 gaat de campagne van start met de lancering van een speciale actiewebsite. Bezoekers kunnen er laagdrempelig participeren, door bijvoorbeeld een persoonlijke wens voor een vluchteling achter te laten, een product te bestellen met het VluchtelingenWerk-logo erop of een donatie te doen. Het publiek leiden we naar de site met posters, advertenties, folders, via onze nieuwsbrief *Voetsporen*, inserts, radiospots, banieren,

persberichten, free publicity, social media als Facebook en Twitter en banners op onder meer de sites van NOS, Trouw, Algemeen Dagblad en de Volkskrant.

De start is succesvol en in de eerste twee maanden boeken we de volgende resultaten:

- Naar schatting 4 miljoen luisteraars horen de radiospots met de verhalen van Abdi en Tahmina. De spots worden drie weken lang uitgezonden op diverse radiozenders;
- In de online campagne worden de advertenties en banners van Babaak, Tahmina, Parwana, Abdi en Ram meer dan 26 miljoen keer vertoond;
- Bij acht verschillende kranten en tijdschriften gaat een insert mee, met een oplage van 800.000;
- Bijna 30.000 mensen bezoeken de campagnesite www.leveninveiligheid.nl;
- Via de site zijn er bijna 300 hartverwarmende wensen gestuurd, zowel aan één van de geportretteerden als aan alle vluchtelingen in Nederland;
- Ruim 50.000 donateurs ontvangen *Voetsporen* eenmalig in campagnestijl;
- Er komen meer dan 7.000 kaarten binnen na een oproep in diezelfde Voetsporen om een kaart te sturen naar Abdi, Ram of Parwana;
- *RTL Nieuws* interviewt Ram en directeur Dorine Manson. Babaak is te zien bij het EO-programma *Door de Wereld* en *Metro* publiceert een interview met hem. Parwana is te gast bij *Villa Achterwerk* en het tijdschrift *Vriendin* plaatst een artikel met Yolanda; één van vluchtelingen die in de loop van 2012 op de campagnesite centraal zal staan.

Sterk groeiende aandacht in de pers

De *AsielBarometer*, de *IntegratieBarometer*, de campagne *Leven in Veiligheid*, Wereldvluchtelingendag: dit zijn nog maar enkele voorbeelden waar we in 2011 aandacht voor vragen bij radio, televisie, kranten, tijdschriften en internet. We slagen erin de media geïnteresseerd te krijgen in vluchtelingen, asielzoekers en hun voornaamste thema's. Enkele highlights uit 2011:

- Over de conclusies van de *IntegratieBarometer* 2012 brengen we op drie verschillende momenten persberichten uit. Het eerste persbericht, *Een derde van de vluchtelingen leeft onder de armoedegrens*, levert veel publiciteit op. Alle landelijke, publieke radiostations, RTL Nieuws en BNR brengen ons nieuws, net als tientallen websites en tal van kranten, met zelfs met een voorpagina-artikel in Trouw. Deel twee met de titel *Overheid neemt te weinig vluchtelingen aan* wordt door meer dan vijftig websites overgenomen en haalt teletekst 101, diverse journaals op Radio 1 en verschijnt de dag erna in zeven kranten. En de cijfers in persbericht drie *Onderzoek naar arbeidsparticipatie pardonners* geven we exclusief aan NRC Handelsblad en *EénVandaag*, met ruim 1 miljoen kijkers op de dag van uitzending;
- De campagne *Leven in Veiligheid* weten we met veel media-aandacht te lanceren. De aftrap is half december, waarbij we de campagne nieuwswaardig maken door Maurice de Hond een

onderzoek te laten doen onder de Nederlandse bevolking naar hun kennis over aantallen asielzoekers en gezinsherenigers, en vluchtredenen. Dit resulteert onder meer in een item in de late editie van *RTL Nieuws*, alle ochtenduitzendingen en *RTL-Z*;

- Een groot aantal regionale kranten van de *Geassocieerde Pers Diensten* publiceert een (hoofd)artikel over huisvesting waarin VluchtelingenWerk bepleit dat vluchtelingen in Nederland in de buurt van hun familieleden zouden moeten wonen;
- Directeur Dorine Manson debatteert met Joost Eerdmans in het televisieprogramma *Uitgesproken WNL* over eventuele migratiestromen uit Noord-Afrika;
- Ook met de Wet inburgering buitenland haalt VluchtelingenWerk regelmatig het nieuws. We dienen een klacht in bij de Nationale ombudsman – wanneer het rapport van de ombudsman verschijnt, reageert Dorine Manson in het televisieprogramma *Uitgesproken VARA*;
- Rondom Mauro proberen we in al onze mediacontacten de problematiek op een hoger niveau te trekken door te wijzen op de grote groep (vluchtelingen)kinderen die in Nederland is geworteld. Ook organiseren we samen met Defence for Children een TNS-Nipo-enquête die veel media-aandacht genereert.

Andere actuele onderwerpen waar we ons geluid over laten horen, zijn de plannen van het kabinet om illegaliteit strafbaar te stellen, de *Perspectiefprojecten* voor ex-ama's die stopgezet worden, de discussie rondom Sahar en 'verwesterd zijn', een *Umbrella March* en Wereldvluchtelingendag.

Los van de actualiteiten krijgen de persvoorlichters vaker verzoeken vanuit verschillende media om vluchtelingen met hun verhaal te leveren. VluchtelingenWerk werkt onder meer mee aan televisieprogramma's als *Koffietijd*, *Achter de voordeur*, *TV-Lab Carte Blanche* en *Je zal het maar zijn*, en aan tijdschriften als *Vriendin*, *Volzin* en *Eigen Bedrijf*.

Witte paraplu's en een jackpot

Op Wereldvluchtelingendag 20 juni is VluchtelingenWerk Nederland op twee manieren en op twee plekken zichtbaar. Allereerst organiseren we zelf een *Umbrella March* in Utrecht, waarmee we gehoor geven aan de wens van ECRE (de koepelorganisatie van Europese vluchtelingenorganisaties), die haar lidorganisaties heeft opgeroepen om die dag in heel Europa een witte paraplumars te houden. Voor ons en voor Nederland de eerste keer om met de Umbrella March aandacht te vragen voor de bescherming van vluchtelingen. De zee van witte paraplu's zet deze boodschap kracht bij. Ongeveer 400 deelnemers, waaronder de Utrechtse burgemeester Aleid Wolfsen, directeur Dorine Manson, vluchtelingambassadeur Paul Mbikaye en Dieuwertje Blok (presentatrice én oud-vrijwilliger) lopen die dag van het Centraal Station naar het asielzoekerscentrum in Utrecht. Daar spreekt onder meer minister Leers de deelnemers toe.

Eerder op de dag krijgt de minister ook een open brief aangeboden van de UNHCR, Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, IOM en VluchtelingenWerk Nederland. Met de brief dringen de organisaties erop aan dat vluchtelingen, waar ook ter wereld en dus ook in

Nederland, bescherming moeten krijgen. De brief is onderdeel van de opening van openluchtexpositie *De Vluchtelingenjackpot* in Den Haag. Deze is georganiseerd door alle eerder genoemde vluchtelingenorganisaties samen met de Stichting ter bevordering van de Vrolijkheid en Stichting Vluchteling en gaat over uitgenodigde vluchtelingen in Nederland. Naast minister Leers spreken de gevluchte Ethiopische journalist Fasil Agegnehu en de Afghaanse Tahmina Akefi, voormalig medewerker van het *NOS Journaal*, schrijver van het boek *Geen van ons keek om én gezicht* in onze campagne *Leven in Veiligheid*.

Video: [Witte paraplu's op Wereldvluchtelingendag](#)

Helden Race

Twintig helden van VluchtelingenWerk lopen op zondag 10 juli de benen uit hun lijf in het Amsterdamse Bos. Daarmee halen ze ruim 13.000 euro op, waarmee 44 vluchtelingkinderen een weekje vakantie kunnen vieren (zie *Kindervakantieweken*). Die dag vindt de *Helden Race* plaats, het eerste Europese fondsenwervingsevenement voor goede doelen waar personeel, vrijwilligers, partners en achterban op een actieve manier fondsen kunnen werven. Aangemoedigd door vrienden en familie vertegenwoordigen onze lopers, jong en oud, betaalde krachten en vrijwilligers, een van de ruim 30 goede doelen die deelnemen aan het evenement. Directeur Dorine Manson is een van de lopers: 'Ik ben heel trots dat we met zijn allen zoveel geld hebben opgehaald, dat meer dan 40 kinderen uit asielzoekerscentra een weekje met vakantie kunnen!'

Helpende hand

Als vanouds is VluchtelingenWerk op 5 mei op alle veertien Bevrijdingsfestivals aanwezig met een stand – één van de manieren om ons werk en vooral het leven van vluchtelingen in ons land dichtbij het grote publiek te brengen. Dit jaar kunnen festivalbezoekers bij ons een reddingsboei over een poppetje van een vluchteling gooien om zo de helpende hand te bieden. Ook wordt op grote schermen naast het grote podium een filmpje vertoond met in de hoofdrol Freda, voormalig vluchteling en nu vrijwilliger bij VluchtelingenWerk. Ze vertelt waarom ze vrijwilliger is en hoe belangrijk het is om in veiligheid te kunnen leven.

Het Landelijk Bureau zorgt voor de communicatie en coördinatie rondom deelname aan het festival, en regelt het benodigde materiaal. De opbouwers, standhouders en andere vrijwilligers komen van de deelnemende regionale stichtingen.

Al sinds 2005 is VluchtelingenWerk Nederland samen met War Child, Amnesty International en Cordaid partner van het Nationaal Comité 4 en 5 mei, dat de festivals organiseert. Na een grondige evaluatie en kosten-batenanalyse besluit VluchtelingenWerk Nederland niet verder te gaan als partner van het Nationaal Comité 4 en 5 mei, en zal het Landelijk Bureau deelname aan de festivals niet meer faciliteren. De regionale stichtingen kunnen in de toekomst zelf bepalen of zij aan het festival meedoen of niet.

Video: [Freda op het Bevrijdingsfestival](#)

Met dank aan de Nationale Postcode Loterij

VluchtelingenWerk Nederland is sinds 1990 partner van de Nationale Postcode Loterij. In 2011 ontvangen we 10 miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij, een bedrag waarmee we onze onafhankelijkheid en onze activiteiten voor vluchtelingen kunnen blijven waarborgen. In 2011 besteden we op verschillende manieren aandacht aan de samenwerking: samen met de Nationale Postcode Loterij maken we filmpjes, we werken mee aan een aanbieding in de *Voordeelagenda*, organiseren een werkbezoek voor de Raad van Commissarissen, en we kunnen 35 Nationale Postcode Loterij-fietsen uitdelen aan vluchtelingen.

Kanjer van Goud

Tijdens het programma *Miljoenenjacht* wordt op 24 april een filmpje uitgezonden over muzikant en voormalig vluchteling Isaac Kintu uit: terwijl kijkers de Oegandese Isaac gitaar zien en horen spelen, vertelt hij over zijn ervaringen en hoe VluchtelingenWerk hem heeft geholpen. Ook komt ons werk aan bod in een kort filmpje met de titel *Wat doet VluchtelingenWerk*. De uitzending op RTL 4 trekt meer dan 1,5 miljoen kijkers.

In het Nationale Postcode Loterij-programma *Kanjers van Goud* is Dienneke Meijering in beeld, voormalig arts en al tien jaar vrijwilliger van VluchtelingenWerk. *Kanjers van Goud* portretteert mensen die zich elke dag vrijwillig en onbaatzuchtig inzetten om anderen te helpen. De film van een half uur volgt wat Meijering voor vluchtelingen doet: vijf dagen per week fietst zij langs dorpen en asielzoekerscentra in Friesland om vluchtelingen te begeleiden, hen met papierwerk te helpen en taallessen te geven. Als 'Kanjers van Goud' ontvangt ze de Gouden Wimpel, een hoge onderscheiding van de Nationale Postcode Loterij, én een cheque van 20.000 euro, bestemd voor bijzondere activiteiten van VluchtelingenWerk. Tijdens de uitzending van *Eén tegen 100* eind augustus op Nederland 1, worden twee filmpjes van VluchtelingenWerk uitgezonden. Eén over VluchtelingenWerk zelf, waar de organisatie voor staat en wat zij doet. De ander brengt in beeld hoe vluchtelingkinderen even uit de zorgen zijn en kunnen genieten tijdens de kindervakantieweken.

Voordeel en werkbezoek

Dit jaar lukt het VluchtelingenWerk Nederland voor de eerste keer om opgenomen te worden in de *Voordeelagenda* van de Nationale Postcode Loterij. Deze agenda, met daarin voordelen voor attracties en speciale aanbiedingen van goede doelen, wordt verspreid onder alle 2,4 miljoen loterijdeelnemers. Wij bieden een kortingsbon voor het kookboek *Made in Holland*, waar eind december al honderd mensen gebruik van hebben gemaakt. Voor ons levert dit contact met nieuwe belangstellenden op en nieuwe bezoekers aan onze website.

Daarnaast organiseert VluchtelingenWerk Nederland, ook voor de eerste keer, een werkbezoek voor de Raad van Commissarissen van de Nationale Postcode Loterij. Na ontvangst en een presentatie op het Landelijk Bureau brengen de commissarissen een werkbezoek aan het aanmeldcentrum (AC) op Schiphol, waar ze een rondleiding krijgen, geïnformeerd worden over hoe de asielprocedure werkt en

over het werk dat de vrijwilligers van VluchtelingenWerk doen op de centra. De leden van de raad zijn onder de indruk van het belangrijke werk van onze vrijwilligers. VluchtelingenWerk Nederland waardeert het bezoek van de commissarissen ten zeerste.

Fietsen voor vluchtelingen

Tenslotte mag VluchtelingenWerk Nederland 35 fietsen van de Nationale Postcode Loterij uitdelen. De winnaars van deze fietsen hadden hun prijs teruggegeven aan de Nationale Postcode Loterij, met als reden dat anderen er meer aan hebben. Een bijzonder gebaar. Tijdens een feestelijke uitreiking op het kantoor van de Nationale Postcode Loterij worden 35 vluchtelingen uit alle regio's in Nederland de trotse eigenaar van een nieuwe fiets.

4 Bestuur en toezicht

Verantwoordingsverklaring

Over de manier waarop bestuur en toezicht in hun organisaties zijn geregeld, leggen fondsenwervende instellingen verantwoording af. Zo ook VluchtelingenWerk Nederland. Deze verantwoordingsverklaring is het resultaat van de vervlechting van het CBF-keurmerk met de Code Wijffels voor goed bestuur bij goeddoelenorganisaties. Op 25 april 2012 stelt het bestuur van VluchtelingenWerk Nederland de verantwoordingsverklaring over 2011 vast. In die verklaring licht het bestuur toe:

- Hoe bestuur, toezicht en uitvoering van elkaar gescheiden zijn;
- Op welke manier de Vereniging haar middelen zo effectief mogelijk inzet;
- Hoe betrokkenen, belanghebbenden en stakeholders voorzien worden van relevante informatie.

Verheldering van rollen directie, bestuur en verenigingsraad

De Vereniging VluchtelingenWerk Nederland bestaat uit veertien regionale stichtingen en het Landelijk Bureau. De regionale stichtingen zijn zelfstandig – het Landelijk Bureau voert een aantal landelijke taken uit en faciliteert de regionale stichtingen. Voor de dagelijkse uitvoering van het Landelijk Bureau heeft het bestuur een titulair directeur aangesteld.

De Verenigingsraad is het hoogste besluitvormend orgaan van de Vereniging. In de Verenigingsraad bespreken afgevaardigden van de regionale stichtingen (oftewel de leden) de hoofdlijnen van het beleid van de Vereniging en keuren de voorgelegde besluiten goed. Daarnaast benoemt de Verenigingsraad de bestuursleden. Het bestuur legt verantwoording af aan de Verenigingsraad.

Besluiten van de Verenigingsraad

In 2011 vergadert de Verenigingsraad drie keer. In de junivergadering stelt de raad de jaarstukken over 2010 vast. In diezelfde vergadering aanvaardt de raad het voorstel van het bestuur om de vereniging fundamenteel te herinrichten. Deze herinrichting, die in het project *VluchtelingenWerk 2.0* vorm heeft gekregen, waarborgt dat VluchtelingenWerk ook in de toekomst de noodzakelijke kwaliteit blijft leveren op de terreinen van belangenbehartiging en begeleiding.

De belangrijkste voorstellen van *VluchtelingenWerk 2.0* over sturing binnen de vereniging zijn:

- Het informele Landelijke Afdelingen Overleg (LAO) is omgevormd naar een formeel Directeuren Overleg (DO). Dit DO krijgt meer bevoegdheden ten aanzien van verenigingsbreed beleid;
- Het bestuur krijgt een meer strategische rol. Van een aantal bestuursleden wordt aantoonbare ervaring of affiniteit met het werk van de regionale stichtingen verwacht;
- Om de binding met de achterban – vrijwilligers, donateurs, vluchtelingen, ketenpartners – te versterken, wordt jaarlijks

een Maatschappelijk Congres georganiseerd. Het eerste Maatschappelijk Congres vindt plaats op 12 november 2011, met specifieke aandacht voor de vrijwilligers van VluchtelingenWerk.

In maart stelt de Verenigingsraad beleid vast dat regionale stichtingen in financiële nood ondersteunt. Daarin wordt bepaald dat de Vereniging VluchtelingenWerk Nederland regionale stichtingen met financiële problemen te hulp kan schieten met een lening van maximaal 200.000 euro. De lening wordt verstrekt onder stringente randvoorwaarden, zoals een plan van aanpak om weer een gezonde financiële situatie te bereiken, en een verscherpt toezicht vanuit het Landelijk Bureau.

Het bestuur

Het bestuur van de Vereniging bestaat uit vrijwilligers en telt maximaal zeven leden; eind 2011 zijn het er zes. De leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal één keer worden herbenoemd. Tussen bestuursleden onderling en met de leden van de directie bestaan geen nauwe familierelaties of vergelijkbare banden.

De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging. Wel ontvangen zij een vacatievergoeding voor hun aanwezigheid bij de bestuursvergaderingen, de Verenigingsraad en andere bijeenkomsten die een bestuurder namens de Vereniging behoort bij te wonen. Het vacatiebedrag is 250 euro per vergadering. Daarnaast krijgen ze ook hun reis- en verblijfskosten vergoed. De ontvangen vergoedingen staan in de jaarrekening 2011 per persoon verantwoord. In 2011 vergadert het bestuur tien keer. Bij de vergaderingen zijn de directie en de controller aanwezig.

In 2011 neemt het bestuur besluiten over onder meer de volgende onderwerpen:

- statutenwijziging,
- het strategische pers-, communicatie- en fondsenwervingsbeleid,
- werven van nieuwe bestuursleden waaronder een nieuwe voorzitter,
- vermindering van het aantal bestuursvergaderingen per jaar van 10 naar 6 à 7 (in het kader van *VluchtelingenWerk 2.0*).
- Daarnaast heeft het bestuur diverse malen de financiële situatie van de vereniging en haar leden besproken en is het startsein gegeven om het strategisch beleid 2012-2015 te formuleren.

Samenstelling bestuur met hoofd- en nevenfuncties

Harry J. van den Bergh, voorzitter

Benoeming in 2000 / laatste termijn eindigt 1-2-2012

Hoofdfunctie: ondernemer en adviseur

Relevante nevenfuncties: voorzitter Raad van Toezicht Joods

Maatschappelijk Werk | voorzitter Humanity in Action | lid Board of Governors van de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem | voorzitter Beleggingsfonds Joods Maatschappelijk Werk | lid Raad van Nesteliers (Adviescollege Koninklijke Marechaussee)

Jos van Gennip, vicevoorzitter (tot maart 2011)

Benoeming in 2000 / laatste termijn eindigt in maart 2011

Hoofdfunctie: geen

Relevante nevenfuncties: voorzitter Socires | lid Governing Council of the Society for International Development Worldwide | voorzitter NCDO | lid bestuur van het Netherlands Institute for Multiparty Democracy (NIMD) tot 30 april 2011 | lid bestuur Inter Press Service (IPS) | adviseur Anton Jurgens Fonds | voorzitter Stichting Katholiek Onderwijs Fonds | voorzitter Vrienden Katholiek Documentatie Centrum | voorzitter Adrianus Fonds

Tom Stroobach, bestuurslid (tot december 2011)

Benoeming in 2000 / laatste termijn eindigt op 31-12-2011

Hoofdfunctie: docent geschiedenis/maatschappijwetenschappen

Relevante nevenfuncties: penningmeester Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer (NVLM) | lid Vakgroep maatschappijwetenschappen van het College van Examens | lid van de lerarenadviesraad van de Onderwijs Coöperatie | lid van het platform Vakinhoudelijke Verenigingen Voortgezet Onderwijs

Lucy Schmitz, secretaris

Benoeming in 2004 / herbenoeming mogelijk in 2012 (tot 2014)

Hoofdfunctie: voorzitter Raad van Bestuur Bureau Jeugdzorg Noord-Holland

Relevante nevenfuncties: lid Raad van Toezicht ProPersona, GGZGelderland | lid Raad van Commissarissen Perspectief B.V., LeerWerkBedrijven Kennemerland

Dirk-Jan de Bruijn, penningmeester (sinds maart 2010)

Benoeming in 2010 (maart) / herbenoeming mogelijk in 2014

Hoofdfunctie: directielid ICTU

Relevante nevenfuncties: lid Raad van Toezicht SWS Welzijn | lid Raad van Toezicht Emplooi | lid Curatorium PGO Management Consultant VU Amsterdam | docent Verandermanagement AOG School of Management | lid redactie Managementsite.nl

Jan van Zijl, bestuurslid tot april 2011, vice-voorzitter vanaf april 2011

Benoeming in 2005 / termijn eindigt in voorjaar 2016

Hoofdfunctie: voorzitter MBO Raad

Relevante nevenfuncties: voorzitter Platform Beroepsonderwijs Bedrijfsleven i.o. | voorzitter Stichting Emplooi | voorzitter Stichting Chakana | voorzitter Het Platform Beroeps Onderwijs | lid bestuur Platform Bèta Techniek | lid bestuur Stichting van

het Onderwijs | lid Raad van Advies Stichting GAK Fonds

Bart Stapert, bestuurslid (sinds juni 2011)

Benoeming in 2011 / herbenoeming mogelijk in 2015

Hoofdfunctie: partner bij Böhler Advocaten, Amsterdam

Relevante nevenfuncties: adjunct professor Tulane Law School

Summer Program | voorzitter Stichting Rechtshulp

Terdoodveroordeelden | adviseur Stichting Reprieve Nederland

Frank Rövekamp, bestuurslid (sinds oktober 2011)

Benoeming in 2011 / herbenoeming mogelijk in 2015

Hoofdfunctie: geen

Relevante nevenfuncties: lid van de Raad van Commissarissen van Unit 4 | lid van het bestuur van Kasteel de Haar

Benoeming

Harry van den Bergh gaat per 1-2-2012 aftreden als voorzitter. Voor de benoeming van een nieuwe voorzitter volgen we in het najaar van 2011 de betreffende procedure.

Tevens treden in 2011 twee nieuwe bestuursleden toe: vanaf juni Bart Stapert met als aandachtsgebied juridische zaken en mensenrechten en sinds oktober Frank Rövekamp met als aandachtsgebied management en marketing.

Directie

Het bestuur delegeert de dagelijkse leiding van de Vereniging aan een algemeen directeur. Gedurende het gehele jaar 2011 is dat Dorine Manson. Het directiesalaris valt binnen de norm volgens de Adviesregeling beloning directeuren van goede doelen die de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI) heeft vastgesteld. De totale beloning – het salaris inclusief sociale lasten en pensioenkosten – van de directie staat vermeld in de jaarrekening. Dorine Manson heeft de volgende nevenfuncties: JINC, Bestuurslid | Museum Het Rembrandthuis, lid Raad van Toezicht | N8, bestuurslid | Stadsherstel, lid Raad van Commissarissen Stichting Emplooi, directeur – bestuurder. Met uitzondering van de laatste zijn deze nevenfuncties niet direct aan haar hoofdfunctie verbonden, maar geven uitdrukking aan haar maatschappelijke betrokkenheid in brede zin.

Financiële adviescommissie

De Verenigingsraad kan commissies in het leven roepen en heeft een financiële adviescommissie ingesteld. Deze adviseert de Verenigingsraad over de inhoud van de jaarstukken. De Verenigingsraad heeft geoordeeld dat ook na de implementatie van VluchtelingenWerk 2.0 een onafhankelijke blik op de jaarstukken van groot belang blijft en besluit daarom de commissie te handhaven.

Interne beheersing

In het accountantsrapport over het verslagjaar 2010 heeft de accountant, PricewaterhouseCoopers, de volgende passage opgenomen: “In het kader van de jaarrekeningcontrole van VluchtelingenWerk Nederland hebben wij de administratieve

organisatie en de daarin verweven maatregelen van interne controle beoordeeld, voor zover van belang voor ons oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening en ter bepaling van de diepgang van de door ons uit te voeren controlewerkzaamheden.

Conclusie van ons onderzoek is dat de interne beheersing van VluchtelingenWerk gedurende 2010 van een voldoende niveau is. Onze controle heeft geen belangrijke tekortkomingen in de interne beheersing aan het licht gebracht."

Effectieve inzet van middelen

Voor de begroting en jaarrekening baseren we ons op de doelstellingen die uit onze missie zijn af te leiden: de bescherming van vluchtelingen bepleiten (*Asiel*) en hen helpen een nieuw bestaan op te bouwen (*Integratie*). Als derde cluster van activiteiten geldt *Vereniging & Organisatie*. Onder deze noemer worden alle activiteiten verantwoord die te maken hebben met het functioneren van de Vereniging en het in stand houden van het netwerk van vrijwilligers.

De Verenigingsraad stelt de begroting en de jaarrekening vast. Het bestuur houdt gedurende het jaar de vinger aan de pols aan de hand van managementrapportages. Deze komen eens per vier maanden uit en vaker als dat wenselijk is. De rapportages geven een beeld van de manier waarop het werkplan wordt uitgevoerd en van de uitputting van de begroting.

Kosten van fondsenwerving

Voor de kosten van fondsenwerving baseert VluchtelingenWerk zich op de CBF-norm. Over drie achtereenvolgende jaren mogen die

kosten niet meer dan 25 procent van de gerealiseerde opbrengsten fondsenwerving bedragen. Het percentage over 2011 bedraagt 20,45 procent. De norm voor de kosten van beheer en administratie – dat zijn de kosten van bestuur en niet-direct productieve activiteiten zoals management, financiën, personele zaken en ICT – is gesteld op 6 procent van de totale kosten. In 2011 bedraagt dit 4,5 procent.

Betrokkenen, belanghebbenden en stakeholders

VluchtelingenWerk vindt het belangrijk de samenleving, vrijwilligers, medewerkers, advocaten, politici, subsidiënten, donateurs en andere stakeholders bij het werk te betrekken. We hechten dan ook veel waarde aan goede communicatie. In de hoofdstukken, *Asiel*, *Integratie en Organisatie en Communicatie* laten we zien hoe we dat doen en met welke middelen.

Klachten

VluchtelingenWerk kent twee klachtenregelingen. Iedereen die een klacht heeft over een dienst van de organisatie kan die indienen bij de Vereniging. Betreft het een regionale afdeling, dan is de eerste stap naar een regionale klachtencommissie. Vindt de klager daar geen gehoor, dan kan hij of zij zich wenden tot de landelijke klachtencommissie. Ook donateurs kunnen van deze regeling gebruik maken. In 2011 heeft de landelijke klachtencommissie vijf klachten ontvangen; deze hadden alle betrekking op één van de regionale stichtingen en zijn derhalve ter afhandeling doorverwezen naar de betreffende stichting.

Naast deze algemene klachtenregeling bestaat er een specifieke regeling voor de diensten die medewerkers van het Landelijk Bureau verlenen.

Meerjarenperspectief

De meerjarenraming tot en met 2014 kan als volgt worden samengevat:

(Bedragen x € 1.000)	2014	2013	2012	2011
	raming	raming	begroting	realisatie
Baten uit eigen fondsenwerving	3.000	2.900	2.800	2.986
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	8.000	8.000	10.063	10.063
Subsidies overheden	6.700	7.600	9.038	11.024
Baten uit eigen activiteiten	600	700	880	866
Rentebaten en baten uit beleggingen	-	-	-	383
Som der baten	18.300	19.200	22.781	25.322
Asiel	11.500	11.500	13.071	13.000
Integratie	1.700	2.000	3.279	5.207
Vereniging & Organisatie	3.500	4.000	4.511	4.734
Kosten werving baten	700	700	790	812
Kosten beheer en administratie	900	1.000	1.130	1.149
Overige	-	-	-	882
Som der lasten	18.300	19.200	22.781	25.784
Resultaat	nihil	nihil	nihil	- 462

Toelichting

VluchtelingenWerk Nederland verwacht dat de structurele baten op de middellange termijn teruglopen. Tot en met 2012 keert de Postcode Loterij jaarlijks 10 miljoen euro uit, vanaf 2013 verwachten we dat deze bijdrage verder omlaag gaat naar 8 miljoen euro. Daarnaast ontvangen we minder en lagere reguliere subsidies van de Rijksoverheid. Tot nu toe betreft dat uitsluitend de subsidies van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op het terrein van integratie, maar verdere bezuinigingen door de overheid zijn allerm minst uitgesloten. Het is de vraag of we hiervoor compensatie kunnen vinden in projectsubsidies.

Risicoanalyse

Het bestuur van VluchtelingenWerk Nederland kiest ervoor de gewenste omvang van de continuïteitsreserve te normeren op 50 procent van de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. De branchevereniging VFI (Richtlijn Reserves Goede Doelen) en toezichthouder CBF hanteren een maximumnorm die op 150 procent van de uitvoeringskosten ligt. Met de gekozen norm blijft VluchtelingenWerk daar zeer ruim binnen. De reden voor de lage normstelling is de relatief grote bijdrage vanuit de Nationale Postcode Loterij die in principe tot het jaar 2018 is vastgelegd. Daarmee is een groot deel van de risico's afgedekt.

De minimaal gewenste omvang van de continuïteitsreserve per 31 december 2011 is op basis van de gekozen norm 4.280.000 euro. De daadwerkelijke omvang van de reserve ligt nu op 7.214.000 euro, dat is 2,9 miljoen euro boven de minimaal gewenste omvang.

Analyse van inkomsten

Voor belangrijke categorieën van inkomsten is de volgende analyse gemaakt.

Baten uit eigen fondsenwerving

Wij verwachten een voortgaande groei in de particuliere fondsenwerving.

Bijdrage uit de Nationale Postcode Loterij

De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is tot en met 2012 vastgesteld op 10 miljoen euro per jaar. Vanaf 2013 wordt naar verwachting 8 miljoen euro bijgedragen.

Subsidies van overheden

VluchtelingenWerk Nederland heeft een langjarige subsidierelatie met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en met de Raad voor Rechtsbijstand. Vast staat dat de overheid de komende jaren zal bezuinigen. Dit zal ook gevolgen hebben voor VluchtelingenWerk Nederland.

Baten uit eigen activiteiten

We verwachten dat deze opbrengsten langzaam zullen teruglopen.

Rentebaten en baten uit beleggingen

Tot en met 2011 leidde het beleggingsbeleid tot een bate van gemiddeld 4 procent per jaar. Het bestaande beleggingsbeleid wordt voortgezet, maar de opbrengsten uit beleggingen laten zich lastig begroten, gezien de koersschommelingen op de effectenbeurzen.

5 VluchtelingenWerk Nederland in cijfers

	2011	2010
Vluchtelingen en asielzoekers		
Aantal asielzoekers dat asiel vroeg, incl. herhaalde asielaanvragen en aanvragen buiten AC	14.631	15.148
Aantal begeleide asielzoekers (absoluut en als percentage van potentiële bereik)	22.989 = 86%	25.503 = 89,3 %
Regionale afdelingen VluchtelingenWerk Nederland		
Aantal regionale afdelingen	14	15
Bereik (aantal gemeenten, inclusief Brede Welzijnsinstellingen en CO-locaties)	375 = 90%	384 = 91%
<i>Medewerkers lokale en regionale afdelingen VluchtelingenWerk Nederland</i>		
Aantal vrijwilligers (schatting)	7.000	7.000
Betaalde medewerkers (schatting)	640	639
<i>Betaalde medewerkers Landelijk Bureau</i>		
Landelijk Bureau (fte)	115 (92)	109 (94)
Financiën Vereniging		
VluchtelingenWerk Nederland enkelvoudige jaarrekening Landelijk Bureau	€ 25.378.000,-	€ 25.749.000,-
VluchtelingenWerk Nederland geconsolideerde jaarrekening, omzet	€ 50.381.000,-	€ 51.730.000,-
EigenFondsenwerving		
Aantal donateurs	46.766	43.869
Gemiddelde bijdrage per jaar	€ 61,91	€ 62,55
Totaal fondsenwerving (inclusief legaten)	€ 2.696.197,-	€ 2.743.961,-
Trainingen, Opleiding, Cursussen		
Totaal aantal deelnemers aan opleidingen, cursussen en trainingen	4.141	5.599
E learning Log ins	29.079	8.686
Kindervakantieweken		
Totaal aantal weken	51	35
Totaal aantal deelnemers kindervakantieweken	1.061	1.289
Helpdesk, Vluchtweb		
Totaal aantal abonnementen VluchtWeb	914	938
Totaal aantal inlogacties VluchtWeb	123.255	138.381
Geraadpleegde documenten	853.265	516.316
Aantal vragen aan Helpdesk	6.518	5.749
Magazine		
Oplage	22.500	21.000
Website		
Unieke bezoekers	175.684	147.619

6 Financiën

Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000,-)	Realisatie 2011	Begroting 2011	Realisatie 2010
BATEN			
Baten uit eigen fondsenwerving	2.986	2.700	3.037
Bijdrage uit de Nationale Postcode Loterij	10.063	10.034	10.053
Subsidies van overheden	11.080	10.751	11.359
Baten uit eigen activiteiten	866	540	860
Rentebaten en baten uit beleggingen	383	0	440
Som der baten	25.378	24.025	25.749
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Asiel	13.000	13.522	12.559
Integratie	5.247	4.977	5.045
Vereniging & Organisatie	4.734	3.626	4.709
Totaal besteed aan doelstellingen	22.981	22.125	22.313
Kosten werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	620	602	639
Kosten werving NPL bijdrage	7	16	3
Kosten verkrijging subsidies overheden	150	193	112
Kosten van beleggingen	35	36	35
Totaal kosten werving baten	812	847	789
Kosten beheer en administratie	1.149	1.103	1.397
Voorziening wachtgelden	1.034	-	-
Voorziening mogelijke oninbaarheid leningen	85	-	190
Vrijval van schulden	-237	-	-
Som der lasten	25.824	24.075	24.689
Resultaat	- 446	- 50	+ 1.060

Alles over onze financiën lezen? Klik [hier](#) om de Jaarrekening 2011 te bekijken.

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
T (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

